

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Práce s žáky s odlišným mateřským jazykem při distanční a prezenční výuce českého jazyka
na základní škole

Schooling for students speaking different native language in regular or online lessons when
teaching Czech language at primary school

Bc. Nikola Jamnická

Vedoucí práce: doc. PhDr. Eva Hájková, CSc.

Studijní program: Učitelství pro střední školy

Studijní obor: N ČJ-NJ

2022

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Práce s žáky s odlišným mateřským jazykem při distanční a prezenční výuce českého jazyka na základní škole* vypracovala pod vedením vedoucí práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha 11. 7. 2022

.....

Podpis

Ráda bych poděkovala doc. PhDr. Evě Hájkové, CSc. za cenné rady, ochotu a čas věnovaný vedení této diplomové práce.

Děkuji vedení a kolegyním ze ZŠ Bítovské za podporu, vstřícnost a možnost testování vytvořených výukových materiálů při výuce žáků s odlišným mateřským jazykem.

Dále bych ráda poděkovala rodině a dalším blízkým osobám za podporu, kterou mi po celou dobu poskytovaly.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá výukou žáků s odlišným mateřským jazykem při prezenční a distanční výuce na základní škole. V teoretické části práce jsou objasněny formy vzdělávání na základní škole, ať už se jedná o tradiční prezenční výuku, nebo o různé formy distanční výuky. Součástí je též objasnění pojmů čeština jako druhý jazyk, čeština jako cizí jazyk, žák s odlišným mateřským jazykem a žák cizinec. Teoretická část práce dále nabízí přehled různých možností podpory pro žáky s odlišným mateřským jazykem přímo na základních školách, nebo skrze různé organizace věnující se výuce češtiny pro žáky s odlišným mateřským jazykem.

Praktická část obsahuje šest výukových materiálů k tématu škola. Výukové materiály byly vytvořeny pro žáky nově příchozí z Ukrajiny se znalostí českého jazyka na úrovni A0. Cílem těchto materiálů je usnadnění orientace v prostředí české základní školy. Výukové materiály byly testovány s žáky s odlišným mateřským jazykem ve dvou variantách – jedna pro prezenční výuku, druhá pro distanční výuku. Každý materiál obsahuje metodické poznámky. Materiály jsou doplněny o reflexi z jejich testování v praxi.

KLÍČOVÁ SLOVA

žák s odlišným mateřským jazykem, čeština jako cizí jazyk, čeština jako druhý jazyk, výukové materiály, distanční výuka, prezenční výuka

ABSTRACT

The thesis examines the education of pupils with a distinctive native language in face-to-face and distance education in primary school. The theoretical part of the thesis clarifies the forms of education in primary school, both traditional face-to-face education and various forms of distance education. It also covers the concepts of "Czech as a second language", "Czech as a foreign language", "pupil with a different native language", and "a foreigner pupil". The theoretical part of the thesis provides an overview of various support possibilities for pupils with different native languages. The overview includes support directly at primary schools or support through organizations dedicated to the teaching of Czech to pupils with different native languages.

The practical part consists of six educational materials on the topic of school. The teaching materials were created for pupils recently arriving from Ukraine with an A0 level in the Czech language. The purpose of these materials is to make it easier to find their way around the Czech school environment. The teaching materials were created and evaluated with pupils with different native languages. The evaluation was done in two variants: face-to-face teaching and distance teaching. Each material includes methodological instructions. The materials are supported by feedback from their testing in practice.

KEY WORDS

pupil with a different native language, Czech as a foreign language, Czech as a second language, educational materials, distance education, face-to-face education

Obsah

Úvod.....	9
1 Formy vzdělávání na základní škole	11
1.1 Prezenční výuka.....	11
1.2 Distanční výuka	11
1.2.1 On-line výuka synchronní	12
1.2.2 On-line výuka asynchronní	13
1.2.3 Off-line výuka	13
1.3 Hybridní (smíšená) výuka	14
2 Čeština jako cizí jazyk.....	15
3 Čeština jako druhý jazyk	17
4 Žák s odlišným mateřským jazykem a žák cizinec	19
5 Práce s žáky s OMJ na základní škole.....	21
5.1 Možnosti podpory ve školách.....	22
5.1.1 Adaptační koordinátor.....	23
5.1.2 Skupina pro jazykovou přípravu dle vyhlášky č. 271/2021 Sb.....	24
5.2 Organizace pracující s žáky s OMJ a žáky cizinci	26
5.2.1 Národní pedagogický institut České republiky – Portál podpory pedagogických pracovníků.....	27
5.2.2 META o. p. s.	27
5.2.3 Centrum pro integraci cizinců, o. p. s.	28
5.2.4 InBáze – komunitní centrum	28
5.3 Nabídky překladů školních dokumentů a služeb tlumočnicků.....	29
6 Praktická část.....	30
6.1 Vymezení cílů a metodologie	30
6.2 Definování skupiny žáků a její jazykové úrovně.....	32
6.3 Výukový materiál č. 1	33
6.3.1 Spojování párů.....	35

6.3.2	Pexeso.....	36
6.3.3	Studijní kartičky	37
6.4	Výukový materiál č. 2	37
6.5	Výukový materiál č. 3	39
6.6	Výukový materiál č. 4	42
6.7	Výukový materiál č. 5	43
6.8	Výukový materiál č. 6	46
6.8.1	Aktivity před čtením textu.....	47
6.8.2	Aktivity během čtení textu	48
6.8.3	Aktivity po čtení textu.....	49
6.8.4	Vyvození pravidel pro vyjadřování časových údajů	51
6.8.5	Vyvození pravidel pro vyjadřování pořadí.....	51
6.8.6	Práce s vlastním rozvrhem hodin	52
6.8.7	Elektronická podoba výukového materiálu č. 6	52
7	Reflexe k užití výukových materiálů při výuce	56
7.1	Výukový materiál č. 1	56
7.2	Výukový materiál č. 2	57
7.3	Výukový materiál č. 3	58
7.4	Výukový materiál č. 4	59
7.5	Výukový materiál č. 5	59
7.6	Výukový materiál č. 6	60
7.6.1	Výukový materiál č. 6 – reflexe on-line materiálu.....	62
	Závěr.....	64
	Seznam použitých zdrojů	66
	Seznam a citace obrázků	69
	Přílohy	72
	Příloha č. 1: Výukový materiál č. 1	72

Příloha č. 2: Výukový materiál č. 2.....	75
Příloha č. 3: Výukový materiál č. 3.....	77
Příloha č. 4: Výukový materiál č. 4.....	80
Příloha č. 5: Výukový materiál č. 5.....	81
Příloha č. 6: Výukový materiál č. 6.....	82

Úvod

Ve druhém pololetí školního roku 2019/2020 začalo české školství čelit nečekané výzvě. V průběhu března 2020 došlo k uzavření škol, tudíž ke znemožnění prezenční výuky. Bylo nutné hledat nové cesty, jak žáky a studenty vzdělávat na dálku bez jejich osobní přítomnosti ve školách. Na přelomu února a března roku 2022 se k nečekaným výzvám pro české školství přidal velký počet žáků nově příchozích z Ukrajiny do České republiky. Tito žáci nastupovali do škol se znalostí českého jazyka na úrovni A0 a bylo zapotřebí hledat možnosti, jak těmto žákům nástup na českou základní školu usnadnit. Tato diplomová práce si klade za cíl vytvořit výukové materiály pro vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem využitelné při prezenční a distanční výuce, ale zároveň spolu s tím usnadnit orientaci žáků nově příchozích z Ukrajiny v prostředí české základní školy.

První kapitola teoretické části diplomové práce se snaží vystihnout a přiblížit rozdíl mezi tradiční prezenční a novou distanční výukou na základní škole. Distanční výuka nabízí dva základní způsoby vzdělávání – výuku on-line a off-line. On-line distanční výuku dále dělíme na on-line výuku synchronní a on-line výuku asynchronní. Kromě již zmíněné distanční a prezenční formy vzdělávání dochází také k výuce smíšené neboli hybridní, při níž je část žáků a studentů vzdělávána prezenčně ve vzdělávacím zařízení a ve stejném čase je zbylá část žáků a studentů vzdělávána on-line.

V následujících dvou kapitolách je zaměřena pozornost na pojmy čeština jako cizí jazyk a čeština jako druhý jazyk. Oba pojmy jsou objasněny a jsou u nich přiblíženy vybrané problematické oblasti. Jednou z takových oblastí je například vhodnost spisovného jazyka při učení češtiny jako cizího jazyka ve srovnání s hovorovou slovní zásobou, která při běžné každodenní komunikaci nachází větší uplatnění.

Čtvrtou kapitolu jsem věnovala rozlišení pojmů žák cizinec a žák s odlišným mateřským jazykem, protože bývají často zaměňovány, nebo užívány jako pojmy synonymní. Tyto pojmy jsem odlišila na základě nové vyhlášky č. 271/2021 Sb., o základním vzdělávání a některých záležitostech plnění povinné školní docházky¹, kde je trvání pojmu žák cizinec omezeno určitou dobou, kterou žák stráví v českém systému vzdělávání.

V páté kapitole se zabývám prací s žáky s odlišným mateřským jazykem na základní škole. Tato kapitola slouží ke zmapování možností podpory pro tyto žáky. Pozornost je zde věnována osobě adaptačního koordinátora, kdo to je, co je náplní jeho práce a jak může usnadnit zapojení

---

¹ Vyhláška č. 271/2021 Sb., o základním vzdělávání a některých záležitostech plnění povinné školní docházky. Dostupná také z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlasky-ke-skolskemu-zakonu>, cit. [2022-03-03].

žáků cizinců nebo žáků s odlišným mateřským jazykem do výuky na české základní škole. Za zmínění stojí také skupina pro bezplatnou jazykovou přípravu, kterou lze za dodržení určitých podmínek na základní škole zavést. Kritéria pro vznik skupiny pro jazykovou přípravu jsou uvedena ve vyhlášce č. 271/2021 Sb., o základním vzdělávání a některých záležitostech plnění povinné školní docházky².

Podpoře žáků s odlišným mateřským jazykem a žáků cizinců se věnují různé organizace nejen v hlavním městě, ale i na celorepublikové úrovni, jejichž stručný výběr a popis je uveden také v páté kapitole. S těmito organizacemi souvisí nabídky různých překladatelských a tlumočnických prací, které mohou využít rodiče i školy.

V praktické části diplomové práce je věnována pozornost šesti vytvořeným výukovým materiálům pro žáky s odlišným mateřským jazykem. S ohledem na aktuální situaci na základních školách v České republice po příchodu nových žáků z Ukrajiny, jsou výukové materiály zaměřeny především na osvojování slovní zásoby a gramatických struktur souvisejících se školní docházkou. Cílem těchto materiálů je usnadnění orientace žákům v českém školním prostředí a porozumění základním pojmům týkajících se vzdělávání a školní docházky. Vytvořené výukové materiály by měly být sestaveny tak, aby bylo možné je použít bez ohledu na mateřský jazyk žáka s odlišným mateřským jazykem. Jedná se tedy o materiály vhodné pro výuku bez zprostředkovacího jazyka. Každý z vytvořených materiálů je blíže popsán a je u něj zaznamenáno metodické doporučení pro vyučující, kteří by s ním chtěli pracovat.

Součástí praktické části je reflexe, v níž je analyzováno užití vytvořených výukových materiálů ve třech jazykových skupinách na základní škole. Reflexe je založena především na pozorování žáků autorkou práce při plnění úkolů, protože nízká úroveň znalosti českého jazyka neumožňovala reflexi ze strany žáků v podobě rozhovoru nebo dotazníku. V reflexi jsou zmíněny určité postřehy upravující způsob práce s vytvořenými výukovými materiály případně návrhy na další rozšíření a vylepšení materiálů, které vyplynuly z pozorování.

V závěru diplomové práce jsou zhodnoceny vytvořené výukové materiály. Zároveň jsou v této části práce porovnány cíle a původní očekávání s tím, zda došlo k jejich naplnění.

---

² Vyhláška č. 271/2021 Sb., o základním vzdělávání a některých záležitostech plnění povinné školní docházky. Dostupná také z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlasky-ke-skolskemu-zakonu>, cit. [2022-03-03].

1 Formy vzdělávání na základní škole

V průběhu školního roku 2019/2020 a 2020/2021 došlo v českém školství k mnoha změnám v možných formách, jimiž probíhá vzdělávání žáků v průběhu povinné školní docházky. Na většině základních škol byla v předchozích letech běžná prezenční výuka, ale z důvodu uzavření škol bylo nutné, aby se žákům umožnilo vzdělávání na dálku, tedy vzdělávání distanční.

1.1 Prezenční výuka

Prezenční výuka je tradiční formou výuky, během níž jsou žáci a studenti při výuce osobně přítomni ve vzdělávacím zařízení. Jedná se o formu výuky, která je za běžných okolností upřednostňována na většině základních škol v České republice.

Prezenční výuka má své nesporné výhody. V místě, kde se vzdělávání realizuje, dochází k velké intenzitě interakce mezi vyučujícím a žáky. Žáci a studenti mohou bezprostředně reagovat na právě probíranou problematiku a komunikace může probíhat v podobě dialogu nebo dokonce diskuse. Vyučující během výuky také sleduje reakce žáků a studentů na probírané učivo a je schopen vnímat různé signály ze strany žáků a studentů, které mohou značit nepochopení. Vyučující tak má možnost ihned na tyto signály reagovat a pokusit se o vysvětlení učiva jiným způsobem, který může být pro žáky a studenty srozumitelnější.

1.2 Distanční výuka

Distanční forma vzdělávání se realizuje v době, kdy je znemožněna osobní přítomnost většiny žáků ve škole vlivem mimořádné situace nebo kvůli uzavření škol. Škola musí v takovém případě zajistit distanční vzdělávání a povinností žáků je účast na distančním vzdělávání. Tato povinnost vyplývá z novely *školského zákona č. 349/2020 Sb.*³ s platností od 25. 8. 2020.

Ve školském zákoně je uvedeno, že „*Vzdělávání distančním způsobem škola uskutečňuje podle příslušného rámcového vzdělávacího programu a školního vzdělávacího programu v míře odpovídající okolnostem.*“ (Zákon 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů)⁴.

Rozlišujeme dvě základní formy distančního vzdělávání – on-line výuku a off-line výuku. Pod pojmem on-line výuka si lze představit „*způsob vzdělávání na dálku, který probíhá*

---

³ Zákon 349/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/2020.html> [vid. 2021-07-09].

⁴ Zákon 349/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/2020.html> [vid. 2021-07-09].

*zpravidla prostřednictvím internetu a je podporován nejrůznějšími digitálními technologiemi a softwarovými nástroji.*⁵

On-line distanční výuku můžeme dále rozdělit na synchronní a asynchronní. Uvedené formy může vyučující kombinovat. Volba konkrétní formy distančního vzdělávání je závislá na technických možnostech každé školy a na podmínkách jednotlivých žáků (zda jsou dostatečně technicky vybaveni pro on-line distanční výuku).

1.2.1 On-line výuka synchronní

Za distanční vzdělávání synchronní je považováno takové vzdělávání, které probíhá pro všechny žáky on-line v jednom konkrétním čase. Žáci jsou ve spojení přes určitou virtuální platformu většinou v podobě videokonference a pracují ve stejný čas na totožném úkolu.⁶ Pro připojování do videokonferencí se využívaly platformy jako například *Microsoft Teams* (dále jen *MS Teams*), *Google Classroom* a k němu patřící *Google Meet*, aplikace *Zoom* nebo aplikace *Skype*.

Tato forma výuky je ideální pro přímou komunikaci, ale je náročná na udržení pozornosti žáků a studentů. Pro žáky a studenty může být vyčerpávající, když musí sedět před monitorem několik po sobě jdoucích hodin. Pokud on-line synchronní výuka trvá delší časové období, klesá motivace žáků a studentů k učení a jejich schopnost soustředit se na práci.

Nejen z důvodu klesající pozornosti při on-line výuce synchronní sestavilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy *Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem*.⁷ V tomto metodickém doporučení je uvedeno, že on-line výuka by neměla být pouze překlopením běžného rozvrhu do on-line prostoru. Pro žáky prvního stupně základní školy bylo doporučeno, aby synchronní on-line výuka probíhala v rozsahu jedné hodiny denně. Další výuka by měla být realizována v podobě samostatné práce, během níž žáci nejsou připojeni ve videokonferenci. Žákům druhého stupně základní školy by se rozvrh synchronní on-line výuky také neměl zcela shodovat s rozvrhem běžné prezenční výuky. Pro tyto žáky doporučení uvádí, že by počet za sebou jdoucích on-line synchronních hodin neměl přesáhnout tři hodiny.⁸

---

⁵ *Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem*, MŠMT, Praha, 23. 9. 2020, str. 8, dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/09/metodika_DZV_23_09_final.pdf, [21-09-2021]

⁶ *Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem*, MŠMT, Praha, 23. 9. 2020, str. 8, dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/09/metodika_DZV_23_09_final.pdf, [21-09-2021]

⁷ *Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem*, MŠMT, Praha, 23. 9. 2020, dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/09/metodika_DZV_23_09_final.pdf, [21-09-2021]

⁸ *Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem*, MŠMT, Praha, 23. 9. 2020, dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/09/metodika_DZV_23_09_final.pdf, [21-09-2021]

1.2.2 On-line výuka asynchronní

Při on-line asynchronní výuce vyučující zadá žákům úkoly (například prostřednictvím e-mailu nebo jiné vhodné platformy – například *MS Teams* nebo *Google Classroom*), které žáci vypracovávají samostatně bez připojení k videokonferenci. Tato forma práce je vhodná pro úkoly vztahující se k procvičení již probraného učiva. Žák si sám volí čas, v němž vše vypracuje a zároveň úkoly plní vlastním tempem. Žáka v takovém případě omezuje pouze určený termín odevzdání pro vypracované úkoly.

Během asynchronního vzdělávání lze také využít různé platformy a aplikace hodící se pro opakování a procvičení učiva, nebo pro poskytování zpětné vazby. Při on-line asynchronním vzdělávání nemusí být práce spojena pouze s pracovními listy a úkoly v pracovních sešitech.⁹

Asynchronní on-line výuka umožňuje vyučujícím a žákům individuální konzultace skrze videokonference v době, kdy většina žáků pracuje samostatně a pouze několik jedinců potřebuje dovysvětlení učiva či zadání. Tato podoba výuky umožňuje vyučujícím, aby k žákům přistupovali dle jejich individuálních potřeb i během distančního vzdělávání.

1.2.3 Off-line výuka

„Pojmem off-line výuka je označován takový způsob vzdělávání na dálku, který neprobíhá přes internet a k realizaci nepotřebuje ve větší míře digitální technologie. Nejčastěji se jedná o samostudium a plnění úkolů z učebnic a učebních materiálů či pracovních listů. Může se také jednat o plnění praktických úkolů využívajících přirozené podmínky účastníků v jejich domácím prostředí – kreativní či řemeslné práce, aplikace znalostí a dovedností v praxi, projekty zaměřené na samostatnou práci dítěte/žáka/studenta či na rozvoj kompetencí.“¹⁰

Při off-line výuce je možné zadávat úkoly různými způsoby. Lze využít například telefonický hovor, nebo osobní předání tištěných materiálů v areálu školy. Tato forma výuky je vhodná v případě žáků nemajících zázemí, které by umožňovalo realizaci on-line výuky. Off-line výuka je při distančním vzdělávání nejméně vhodným způsobem vzdělávání, protože žák má omezené možnosti komunikace s vyučujícími v případě, že něčemu nerozumí a také vyučující mohou poskytovat zpětnou vazbu k vypracovaným úkolům, ale k reflexi bude docházet s jistým zpožděním.

---

⁹ *Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem*, MŠMT, Praha, 23. 9. 2020, str. 9, dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/09/metodika_DZV_23_09_final.pdf, cit. [21-09-2021]

¹⁰ *Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem*, MŠMT, Praha, 23. 9. 2020, str. 9, dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/09/metodika_DZV_23_09_final.pdf, cit. [21-09-2021]

1.3 Hybridní (smíšená) výuka

K hybridní (smíšené) výuce dochází v okamžiku, kdy je více než polovině žáků jedné třídy zakázána přítomnost ve škole při prezenční výuce. Této větší části třídy je zajišťováno vzdělávání distanční formou, menší část žáků je dále vzdělávána ve škole při prezenční výuce. Při realizaci smíšené výuky smí vyučujícím pomáhat další pedagogičtí pracovníci, nebo například asistenti pedagoga. V části výuky se vyučující může věnovat žákům přítomným ve vzdělávacím zařízení a s žáky vzdělávanými distančně může pracovat pomáhající pracovník. Následně se vyučující vymění s pomáhajícím pracovníkem a obě části třídy tak mají zajištěno, že jim vyučující věnuje pozornost.

Pro žáky, kteří se nesmějí zúčastnit osobně prezenční výuky, lze distanční vzdělávání zajistit více způsoby. V případě dobrého technického vybavení školy je možné, aby žáci byli do výuky zapojeni synchronně přes on-line videokonferenci aktivně (žáci mohou být vyvoláváni, mohou se zapojovat do diskuse), nebo lze žákům vyučovací hodinu alespoň vysílat. Žáci tak přímo sledují výuku probíhající ve třídě.¹¹

---

¹¹ *Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem*, MŠMT, Praha, 23. 9. 2020, str. 8, dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/09/metodika_DZV_23_09_final.pdf, cit. [21-09-2021]

2 Čeština jako cizí jazyk

Cizí jazyk lze obecně definovat jako jazyk, který není pro daného mluvčího mateřským jazykem. Takový jazyk si mluvčí osvojuje při jazykové výuce ve vzdělávacím zařízení, nebo mimo něj. Kurzy češtiny jako cizího jazyka nabízejí různé jazykové školy, nebo organizace podporující vzdělávání a integraci cizinců na území České republiky. Mezi tyto organizace patří *Centrum pro integraci cizinců, o. p. s.* (uvedené v kapitole 5.2.3) nebo *InBáze*, která je blíže popsána v kapitole 5.2.4 a další. Dospělí a zájemci o studium na vysoké škole se mohou připravovat například na kurzech pořádaných *Ústavem jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy*.¹²

K osvojování cizího jazyka nedochází ve většině případů přirozeně spolu s vývojem dítěte, ale probíhá cíleně s určitým časovým odstupem od jazyka mateřského. Osvojování cizího jazyka je do jisté míry ovlivněno znalostí mateřského jazyka.¹³ Například systém skloňování v českém jazyce se proto zdá více obtížným mluvčím, jejichž mateřským jazykem je angličtina, která nepatří mezi flektivní jazyky.

V průběhu osvojování cizího jazyka je nutné brát ohled na celou řadu různých aspektů. Mluvčí je ovlivněn například tím, z jaké země pochází, jaký je jeho mateřský jazyk (mluvčí se slovanským mateřským jazykem má větší předpoklad k tomu, aby se snáze naučil česky), jaký systém má mateřský jazyk daného mluvčího (zda mateřský jazyk mluvčího patří mezi flektivní jazyky) a nakolik je kultura jeho země odlišná od kultury české. Vyučující češtiny jako cizího jazyka před sebou mají v takové chvíli obtížný úkol. Musí se pokusit cizinci co nejlépe vysvětlit různé sociokulturní souvislosti, které ovlivňují naše vnímání a vyjadřování při běžných komunikačních situacích. Každý národ a jazyk je v tomto směru vysoce specifický, a proto by v komunikaci mohlo snadno dojít k nedorozumění, nebo k neúmyslnému uražení některého z účastníků dané komunikační situace, pokud mluvčí nemá dostatečné znalosti v sociokulturní oblasti.¹⁴

Kolem češtiny jako cizího jazyka panuje velké množství neshod. Odborníci nezastávají často jednotný názor v tom, zda by se cizinci měli učit spisovný český jazyk využitelný především

---

¹² <https://ujop.cuni.cz/kurzy/>

¹³ HRDLÍČKA, Milan. *Kapitoly o češtině jako o cizím jazyku*. Vydání 1. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2010. 248 s. ISBN 978-80-7043-867-1.

¹⁴ ROUBALOVÁ, Eva. *Ovlivňuje odlišná kultura výuku češtiny?* In: *Čeština jako cizí jazyk v průsečíku pohledů*. Vydání první. Praha, Euroslavica, 2018. 324 s. ISBN 978-80-7308-884-2.

ve formálních komunikačních situacích, nebo zda jsou při učení českého jazyka přípustné i nespisovné varianty slov, které jsou užívány v běžné každodenní komunikaci.¹⁵

Milan Hrdlička v publikaci *Kapitoly o češtině jako o cizím jazyku* (2010) zastává názor, že „Při volbě mezi orientací na češtinu spisovnou a nespisovnou, tedy především obecnou, záleží zajisté na tom, proč se cizinec češtinu učí, jak dlouho se jí učí, jaký je jeho cíl a stupeň pokročilosti. Jde-li mu např. pouze o mluvené dorozumění v běžných situacích, bude tíhnout k vyjadřování uvolněnému, až nespisovnému. Málokdy se ale vystačí jen s praktickou mluvenou komunikací.“¹⁶ Pokud má mluvčí potřebu komunikovat o něčem na odborné úrovni, zcela jistě potřebuje odbornější slovní zásobou, než jakou užívá v běžných každodenních komunikačních situacích.

Z toho vyplývá, že při výuce češtiny jako cizí jazyka potřebuje vyučující znát žáky nebo studenty, s nimiž pracuje. Je důležité, aby měl vyučující přehled o tom, čeho chce jeho studijní skupina dosáhnout a jaké jsou její cíle v oblasti jazyka. Pro některé skupiny je dostačující, když se domluví na úřadě, v obchodě a při dalších každodenních situacích (například při cestování, návštěvě lékaře). Skupiny žáků a studentů, které mají v plánu začít studovat na vysoké škole v českém jazyce, budou potřebovat dosáhnout vyšší jazykové úrovně. Kromě běžné slovní zásoby využitelné pro každodenní komunikační situace by si takové žáci a studenti měli osvojit určitou odbornou slovní zásobu související s vybraným studijním oborem. Vyučující tedy potřebuje znát studijní skupinu, aby mohl vhodně nastavit cíle, jichž chce se studujícími dosáhnout a k nimž bude průběžně směřovat zvoleným obsahem a vhodnými aktivitami.

---

¹⁵ HRDLIČKA, Milan. *Kapitoly o češtině jako o cizím jazyku*. Vydání 1. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2010. 248 s. ISBN 978-80-7043-867-1.

¹⁶ HRDLIČKA, Milan. *Kapitoly o češtině jako o cizím jazyku*. Vydání 1. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2010. s. 71. ISBN 978-80-7043-867-1.

3 Čeština jako druhý jazyk

Martin Veselka v *Terminologickém slovníku* definuje druhý jazyk jako „*jakýkoliv jazyk, který se učíme poté, co jsme si osvojili svůj rodný jazyk. V protikladu k cizímu jazyku ovšem tento pojem odkazuje k jazyku, který má v určité oblasti velký význam, byť to třeba není první jazyk většiny jejích obyvatel.*“¹⁷

Na území České republiky je pro velké množství žáků pocházejících z různých národnostních menšin druhým jazykem právě jazyk český. Jedná se o jazyk užívaný nejen při běžné komunikaci mezi lidmi, ale také o jazyk, jímž se lze dorozumět na úřadech a v dalších institucích. Pro cizince žijící na území České republiky je proto vhodné, aby český jazyk ovládali alespoň na takové komunikační úrovni, jaká nebude bránit potřebné základní domluvě a porozumění při běžných komunikačních situacích. Cílená výuka češtiny jako druhého jazyka většinou u dospělých neprobíhá, nebo se realizuje zřídka.

Pro žáky s odlišným mateřským jazykem je čeština jako druhý jazyk nutná pro to, aby byli schopni se zapojit do českého vzdělávacího systému, v němž většina výuky probíhá právě v českém jazyce. Prvním cizím jazykem na českých základních školách bývá často jazyk anglický. Druhý cizí jazyk si žáci dle možností školy volí. Na základní škole, na níž pracuje autorka diplomové práce, žáci 7. – 9. ročníku navštěvují hodiny španělského nebo německého jazyka. V případě dostatečného počtu žáků cizinců se spolu s uvedenými cizími jazyky otevírá paralelně také skupina s výukou českého jazyka. Tento předmět má oporu ve vypracovaném školním vzdělávacím plánu.

U žáků s odlišným mateřským jazykem ovlivňuje jejich školní úspěšnost mimo jiné to, že „*Učivo vyšších ročníků čím dál více vyžaduje pochopení abstraktních myšlenek, pojmů, systémů a souvislostí, které významně závisí na předchozích znalostech, jazykových dovednostech, gramotnosti a schopnosti vyjádřit srozumitelně vlastní myšlenky.*“¹⁸

Ve druhé kapitole zabývající se češtinou jako cizím jazykem bylo zmíněno, že panují určité neshody v tom, zda by se žáci s odlišným mateřským jazykem měli učit pouze spisovný český jazyk, nebo zda by se měli učit i nespisovnou slovní zásobu. V případě žáka s odlišným mateřským jazykem na základní škole se tento žák seznamuje s různými varietami českého jazyka zcela přirozeně na základě různých komunikačních situací. Při komunikaci s vyučujícími dochází k osvojování spisovné slovní zásoby, protože se jedná o formální

---

¹⁷ ŠEBESTA, Karel a kol. *Druhý a cizí jazyk: osvojování a vyučování: terminologický slovník*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. ISBN 978-80-7308-554-4.

¹⁸ RADOSTNÝ, Lukáš., TITĚROVÁ, Kristýna a kol. *Žáci s odlišným mateřským jazykem v českých školách*. Praha: Meta o.s. – Sdružení pro příležitosti mladých migrantů, 2011. ISBN 978-80-254-9175-1.

komunikaci. Pokud žák s odlišným mateřským jazykem komunikuje s vrstevníky, osvojí si pravděpodobně i slovní zásobu nespisovnou, která je pro žáky v jejich vzájemné komunikaci běžná. Žák s odlišným mateřským jazykem proto může být ovlivněn i nářečím, jestliže se nachází v nářeční oblasti.¹⁹

---

¹⁹ ŠORMOVÁ, Kateřina, HUDÁKOVÁ, Andrea a kol. *Čeština jako druhý jazyk. Metodická perspektiva*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2019. ISBN 978-80-7308-966-5.

4 Žák s odlišným mateřským jazykem a žák cizinec

Pojmy žák s odlišným mateřským jazykem a žák cizinec bývají často zaměňovány a mnoho lidí je považuje za pojmy synonymní. Tato kapitola se věnuje jejich rozlišení a rozdíl mezi uvedenými pojmy je podložen aktuálně platnou legislativou z roku 2021. *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání*²⁰ (školský zákon) byl doplněn vyhláškou č. 271/2021 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky²¹, v níž jsou nově zakotveny některé přesnější informace o vzdělávání žáků cizinců.

Dle § 11 vyhlášky č. 271/2021 Sb., o základním vzdělávání a některých záležitostech plnění povinné školní docházky²² „Ředitel určené školy zařadí do skupiny pro jazykovou přípravu žáka cizince, který plní povinnou školní docházku ve škole na území České republiky nejvýše 12 měsíců před podáním žádosti.“²³ Za žáka cizince je považován pouze žák, který je v České republice maximálně 12 měsíců (ve školním roce 2021/2022 z důvodu pandemie Covid byla tato lhůta prodloužena na 24 měsíců), byl narozen v zahraničí a nemá české občanství. V tomto případě má žák nárok na zařazení do skupiny pro jazykovou přípravu, která může vzniknout při počtu dvou žáků cizinců plnících povinnou školní docházku v České republice nejvýše 12 měsíců. Žák cizinec může být informován o nároku na bezplatnou jazykovou přípravu, ale není povinen tuto nabídku využít.²⁴

Žák s odlišným mateřským jazykem je potom ten, který se v České republice vzdělává už více než 12 měsíců (ve školním roce 2021/2022 24 měsíců), nebo žák narozený v České republice, jehož mateřským jazykem není jazyk český. Aktuálně platné legislativní dokumenty nepočítají s možností, že žák s odlišným mateřským jazykem, který je narozen v České republice, ale vyrůstá v rodině, v níž se česky nemluví, může mít s užíváním českého jazyka velké potíže. Takový žák není dle platné legislativy považován za žáka cizince. Nedostatečnou znalost českého jazyka může mít také žák, který se narodil v České republice, ale dlouhodobě pobýval v zahraničí. Ani tento žák nemá nárok na bezplatnou jazykovou přípravu, ale může

---

²⁰ *Zákon 349/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/2020.html> [vid. 2021-07-09].

²¹ *Vyhláška č. 271/2021 Sb., o základním vzdělávání a některých záležitostech plnění povinné školní docházky*. Dostupná také z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlasiky-ke-skolskemu-zakonu> [2022-03-03].

²² *Vyhláška č. 271/2021 Sb., o základním vzdělávání a některých záležitostech plnění povinné školní docházky*. Dostupná také z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlasiky-ke-skolskemu-zakonu> [2022-03-03].

²³ *Vyhláška č. 271/2021 Sb., o základním vzdělávání a některých záležitostech plnění povinné školní docházky*. Dostupná také z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlasiky-ke-skolskemu-zakonu> [2022-03-03].

²⁴ *Metodický materiál MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání od 1. září 2021*, dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/metodicky-material-msmt-k-poskytovani-bezplatne-jazykove>, cit. [2022-03-03].

být do skupiny pro jazykovou přípravu za určitých podmínek zařazen. Hlavním kritériem zařazení žáka s odlišným mateřským jazykem do skupiny pro jazykovou přípravu je potřeba jazykové podpory.

5 Práce s žáky s OMJ na základní škole

Na základní škole se vyučující setkávají s žáky s odlišným mateřským jazykem a s žáky cizinci mnoha národností. Tito žáci přicházejí s různými jazykovými úrovněmi a s odlišnými schopnostmi naučit se český jazyk.

Početná skupina žáků s odlišným mateřským jazykem se v České republice narodila. Žáci s odlišným mateřským jazykem jsou silně ovlivněni tím, v jakém prostředí vyrůstají. Pokud doma mluví s rodinnými příslušníky pouze mateřským jazykem, volný čas tráví s vrstevníky mluvícími jejich mateřským jazykem a nesledují například ani české televizní vysílání, jejich znalosti češtiny jsou dosti omezené na základní každodenní komunikaci. V případě, že žáci s odlišným mateřským jazykem navštěvovali českou mateřskou školu, mají české kamarády, rodinní příslušníci se také snaží mluvit česky a doma sledují české pořady v televizi, jejich znalosti českého jazyka dosahují vyšší komunikační úrovně. Někteří z těchto žáků nastupují do školy s úrovní znalosti českého jazyka téměř srovnatelnou s jejich českými spolužáky.

Druhá samostatná skupina je tvořena žáky cizinci, tedy žáky nově přichozími do České republiky. Tito žáci často nastupují do škol bez znalosti českého jazyka, protože se nezúčastnili jakéhokoliv kurzu nebo výuky českého jazyka. U těchto žáků velmi záleží na tom, z jaké země do České republiky přišli a jaká je jejich motivace k učení.

Pokud je mateřským jazykem daného žáka jazyk slovanský, pravděpodobně se takový žák bude učit česky snáze než například žák, který se do České republiky přistěhoval z Indie. Příbuznost slovanských jazyků může osvojování nového jazyka v mluvené podobě usnadnit, ale může se zde objevit jiná komplikace. Lze očekávat, že někteří žáci, kteří se v mateřském jazyce vzdělávali v azbuce, se budou muset nejprve naučit latinku, aby byli schopni česky nejen mluvit, ale také číst a psát.

Žáci, jejichž jazykový systém je naprosto odlišný od systému českého jazyka a jejichž jazyk je českému jazyku velmi vzdálený, mají situaci složitější. Tito žáci si osvojují vše od nejjednoduššího základu a pro to, aby se naučili česky, musí vynaložit velké úsilí.

Učení se cizímu jazyku ovlivňuje také sociokulturní prostředí, z něž žáci pocházejí. Autorka práce může z vlastní zkušenosti říci, že chlapci z Ukrajiny bývají více otevření a komunikativní, žáci vietnamského původu zase raději odsouhlasí, že všemu rozumí, ačkoliv to nemusí být pravda.

Důležitým a často opomíjeným prvkem, který velmi ovlivňuje schopnost naučit se cizí jazyk, je motivace žáka, proč se daný jazyk učí. Opět lze ze zkušenosti autorky práce uvést příklady žáků s velmi odlišnou motivací k učení. Žák ukrajinského původu, který na českou základní

školu nastoupil až do osmého ročníku, rozumí po dvou letech školní docházky pouze základním pokynům, protože do České republiky nechtěl a byl ke stěhování donucen rodiči. Odmítá se proto český jazyk učit a stále se snaží rodiče přesvědčit o návratu na Ukrajinu.

Žákyně z Běloruska, která na českou základní školu nastoupila na konci čtvrtého ročníku, tráví volný čas hraním počítačových her s kamarády z Běloruska a v televizi sleduje pořady v běloruštině nebo v ruštině. Její pokrok je také pomalý, ale po devíti měsících soustavné práce ve škole, kde má proti spolužákům pět hodin českého jazyka týdně navíc a ve volném čase jí rodiče ještě platí lektora na konverzaci v českém jazyce, začíná postupně mluvit, číst a psát se stále menšími potížemi a větší jistotou.

Jako posledního lze uvést žáka z Filipín, který na českou základní školu nastoupil do devátého ročníku. Tento žák byl velmi motivovaný a česky se naučit chtěl, protože měli s rodinou v plánu v České republice zůstat. Ve volném čase četl české noviny a časopisy, sledoval české pořady, poslouchal české rádio a po roce mluvil plynule česky s občasnými chybami při skloňování slov. Na těchto třech příkladech se ukazuje, jak je motivace a chuť učit se nějakému jazyku opravdu důležitá.

5.1 Možnosti podpory ve školách

Z vlastní zkušenosti autorky práce lze říci, že základní školy velmi často při práci s žáky s odlišným mateřským jazykem a s žáky cizinci v lepším případě využívají různé druhy doučování, nebo v horším případě pouze zavádějí nějaké úlevy pro žáky s odlišným mateřským jazykem a žáky cizince při výuce.

Nově přichozímu žákovi s žádnou nebo malou znalostí českého jazyka by měl být sestaven vyrovnávací plán, ve kterém bude stanoveno, jakých cílů má žák v učení se českého jazyka dosáhnout za určité období. Na základní škole, na níž pracuje autorka práce, se tento vyrovnávací plán vytváří vždy na tři měsíce. Po uplynutí třech měsíců se pokrok žáka vyhodnotí a sestaví se vyrovnávací plán na další tříměsíční období s cíli, jichž by měl žák s poskytnutím jisté pedagogické podpory při učení jazyka dosáhnout.

Na mnoha základních školách působí práce s žáky s odlišným mateřským jazykem a s žáky cizinci dojmem, že pedagogové ani ředitelé škol nemají dostatečný přehled o možnostech podpory pro tyto žáky, a proto těmto žákům žádnou adekvátní podporu při učení českého jazyka neposkytují. Následující podkapitoly jsou z toho důvodu věnovány přehledu různých druhů podpory, které základní školy mohou žákům bezplatně nabídnout.

5.1.1 Adaptační koordinátor

Pozice adaptačního koordinátora²⁵ by měla být v ideálním případě obsazena pedagogickým pracovníkem dané školy, na kterou žák cizinec nastupuje. Pokud není k dispozici vhodný pedagogický pracovník, může tuto pozici zastat i externí pracovník se středoškolským vzděláním zakončeným maturitní zkouškou. Adaptační koordinátor pracuje s žákem cizincem v prvních čtyřech týdnech po nástupu do školy, aby žákovi usnadnil proces adaptace v novém prostředí. Tento pracovník pomáhá žákovi pouze na příslušné škole, tudíž nedochází za žáky do rodin ani na jakékoliv jiné místo (například k lékaři nebo na úřad).

Náplní práce adaptačního koordinátora je seznámení žáka cizince s chodem školy a s jeho právy a povinnostmi (docházení na výuku, omlouvání absencí a podobně). Adaptační koordinátor²⁶ dále pomáhá žákovi s orientací ve škole a v jejím areálu, pochopením rozvrhu a případně s vysvětlením toho, kdy se třída na nějakou hodinu stěhuje a kam. Kromě orientačních záležitostí se adaptační koordinátor snaží o začlenění žáka do třídního kolektivu a přibližuje mu různé sociální zvyklosti, které by pro něj nemusely být známé. Úkolem adaptačního koordinátora je také seznámení žáka se základními potřebnými frázemi ve vyučovacím jazyce (zajišťuje nebo vede úvodní kurz českého jazyka), které mu ze začátku usnadní zapojení do výuky. Pokud nově přichází žák cizinec neovládá latinku, pomáhá adaptační koordinátor s osvojením české abecedy.

Před nástupem nového žáka cizince by měl být adaptační koordinátor seznámen s informacemi, které mu mohou práci s žákem usnadnit. K těmto základním údajům patří například správná výslovnost jména žáka, jeho původ a rodný jazyk, rodinné zázemí, případně důvod odchodu z jeho rodné země, aby adaptační koordinátor věděl, jak má k žákovi přistupovat. Dále je vhodné, aby adaptační koordinátor věděl, zda má s nově přichozím žákem nějaký společný jazyk, jímž mohou zpočátku komunikovat, nebo jaká je žákova vstupní úroveň znalosti českého jazyka.

---

²⁵ Kolektiv autorů. *Adaptační koordinátor na základní škole*. Národní pedagogický institut České republiky, Praha, 2020) – dostupné z: <https://cizinci.npi.cz/wp-content/uploads/2020/12/web-Adaptacni-koordinator-2.pdf>, cit. [2022-03-03].

²⁶ SICHINGEROVÁ, Lucie, VÁGNEROVÁ Tereza a kol. – *Metodická příručka pro práci adaptačního koordinátora základní školy*. Dostupné z: http://masarykovazs.cz/wp-content/uploads/2019/11/Metodick%C3%A1-1-p%C5%99%C3%ADru%C4%8Dka_adaptacni_koordinator.pdf, cit. [2022-03-03].

5.1.2 Skupina pro jazykovou přípravu dle vyhlášky č. 271/2021 Sb.

V § 11 vyhlášky č. 271/2021 Sb., o základním vzdělávání a některých záležitostech plnění povinné školní docházky²⁷, smí ředitel zařadit žáka do skupiny pro jazykovou přípravu v případě, že se žák vzdělává v České republice nejvýše 12 měsíců. Aby mohl být žák do skupiny zařazen, musí mít ředitel školy souhlas rodičů se zařazením do skupiny pro jazykovou přípravu. Skupina pro jazykovou přípravu není pro žáky povinná.

K rozsahu jazykové přípravy lze dodat, že „Celková délka jazykové přípravy žáka je nejméně 100 hodin a nejvíce 200 hodin po dobu nejvýše 10 měsíců výuky. Délku jazykové přípravy určí ředitel školy, ve které se žák bude účastnit jazykové přípravy, podle znalostí žáka ověřených před zahájením jazykové přípravy. Délku jazykové přípravy lze v odůvodněných případech opakovaně prodloužit až do nejvyšší celkové délky jazykové přípravy 200 hodin.“²⁸ Ředitel školy může žádat o finance na přípravu v rozsahu 100, 150 nebo 200 hodin dle úrovně znalostí žáka, které se ověřují vstupním testem.

Tato jazyková příprava je realizována během vyučování a žák je v době jejího konání z vyučování uvolněn. V případě domluvy s rodiči je možné tuto přípravu vést mimo dobu běžné výuky, ale takový postup musí být odsouhlasen všemi zúčastněnými.

Skupina pro jazykovou přípravu se může skládat až z deseti žáků, ale její základ musí tvořit alespoň dva žáci cizinci vzdělávající se na základní škole v České republice nejvýše 12 měsíců. Každá další skupina může vzniknout pouze v případě, je-li naplněna kapacita předchozí skupiny. Bezplatná jazyková příprava je zvlášť realizována pro skupiny s prezenční a distanční výukou.

S bezplatnou jazykovou přípravou souvisí pojem určená škola. „Bezplatná příprava k začlenění do základního vzdělávání zahrnující výuku českého jazyka přizpůsobená potřebám žáků cizinců, kteří plní povinnou školní docházku (dále jen „jazyková příprava“), je poskytována ve škole zřízené obcí, krajem nebo svazkem obcí, která je na seznamu škol určených k poskytování jazykové přípravy (dále jen „seznam určených škol“). Škola je od 1. září zařazena na seznam určených škol tehdy, pokud je podíl žáků cizinců z celkového počtu žáků školy k 31. březnu bezprostředně předcházejícího školního roku alespoň 5 %.“²⁹

---

²⁷ Vyhláška č. 271/2021 Sb., o základním vzdělávání a některých záležitostech plnění povinné školní docházky. Dostupná také z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlasky-ke-skolskemu-zakonu> [2022-03-03].

²⁸ Vyhláška č. 271/2021 Sb., o základním vzdělávání a některých záležitostech plnění povinné školní docházky. Dostupná také z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlasky-ke-skolskemu-zakonu>, cit. [2022-03-03].

²⁹ Vyhláška č. 271/2021 Sb., o základním vzdělávání a některých záležitostech plnění povinné školní docházky. Dostupná také z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlasky-ke-skolskemu-zakonu> [2022-03-03].

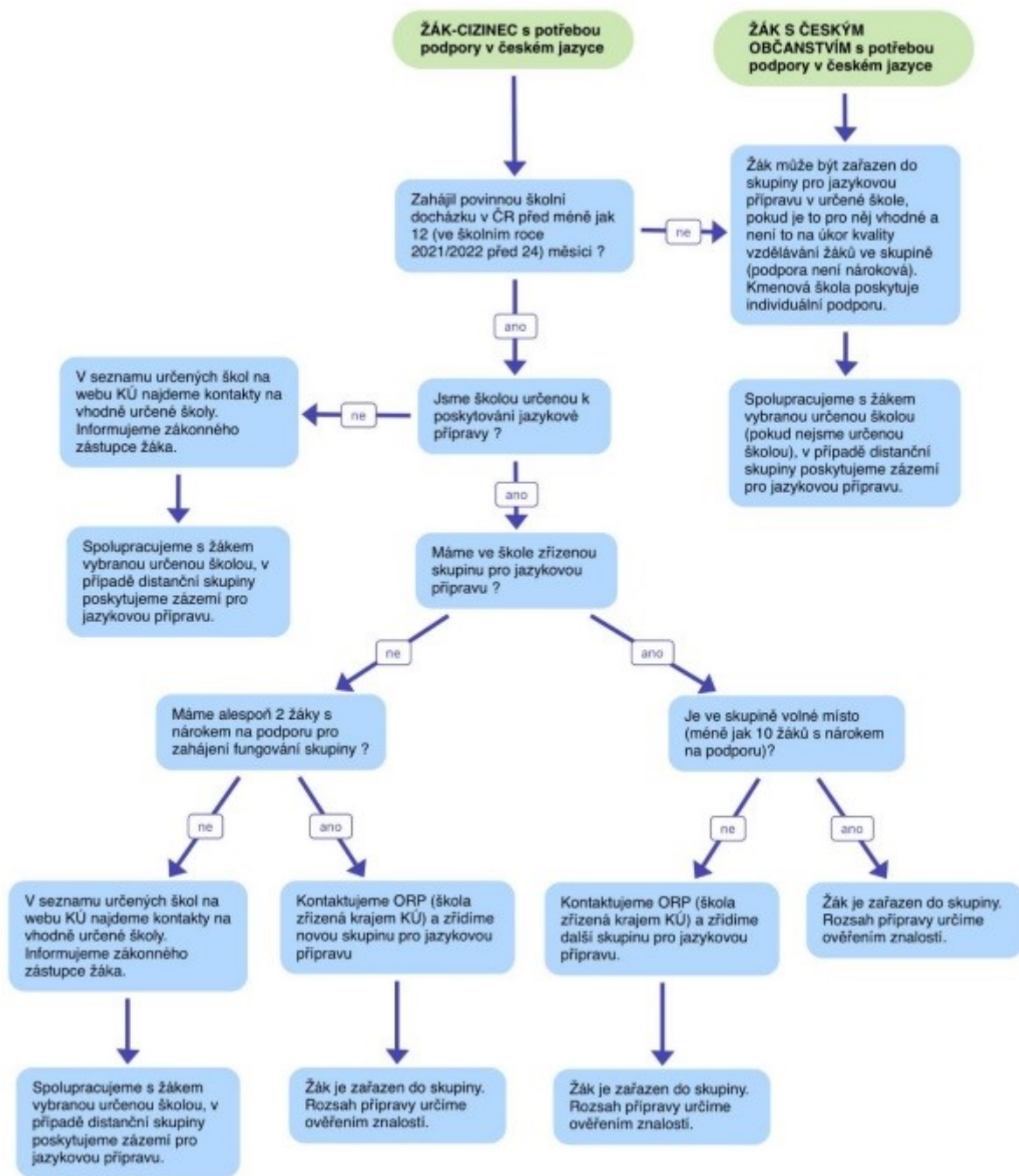
Pokud škola pravidlo daného podílu žáků nespĺňuje, docházejí žáci na jazykovou přípravu na školu k tomu určenou krajským úřadem ve spolupráci se zřizovatelem.

Skupina pro jazykovou přípravu má být vedena kvalifikovaným pedagogem, který by v ideálním případě měl mít zkušenosti se vzděláváním žáků cizinců. Asistent pedagoga nemůže sám skupinu vést.

Postup pro zařazení žáka do skupiny pro jazykovou přípravu je přehledně znázorněn na níže uvedeném obrázku, který je součástí *Metodického materiálu MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání od 1. září 2021*.³⁰ Schéma přehledně ukazuje, jak by mohl ředitel základní školy postupovat při rozhodování, zda nějakého žáka zařadí do skupiny bezplatné jazykové přípravy. Toto schéma není závazné, ale může pomoci ve chvíli, kdy se skupiny pro jazykovou přípravu vytvářejí.

---

³⁰ *Metodický materiál MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání od 1. září 2021*, dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/metodicky-material-msmt-k-poskytovani-bezplatne-jazykove>, cit. [2022-03-03].

Obrázek: Postup školy při organizaci jazykové přípravy žáků cizinců a žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka v základním vzdělávání.³¹

5.2 Organizace pracující s žáky s OMJ a žáky cizinci

Vzdělávání a integraci žáků cizinců a cizinců obecně se v České republice věnuje velké množství různých organizací. V této podkapitole je věnována pozornost vybraným organizacím

³¹ Metodický materiál MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání od 1. září 2021, dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/metodicky-material-msmt-k-poskytovani-bezplatne-jazykove>, cit. [2022-03-03].

působícím na celorepublikové úrovni a dále některým organizacím, jejichž nabídka a činnosti se omezují na území hlavního města Prahy.

5.2.1 Národní pedagogický institut České republiky – Portál podpory pedagogických pracovníků

Webové stránky *Národního pedagogického institutu České republiky* (<https://cizinci.npi.cz/>) jsou vhodné především pro pedagogické pracovníky a ředitele škol. Mohou sloužit jako rozcestník při práci s žáky cizinci a s žáky s odlišným mateřským jazykem. *Národní pedagogický institut České republiky* nabízí metodickou, informační a organizační pomoc školám a zajišťuje vzdělávací programy pro pedagogické pracovníky.

Na výše uvedených webových stránkách jsou k dispozici informace k aktuálně platné legislativě pro vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem a kurikulum. Kromě již zmíněného jsou zde k dispozici materiály k českému jazyku jako druhému jazyku (roztříděné dle stupně vzdělávání a dle jazykové úrovně), odkazy na různé on-line zdroje k procvičování nebo e-learning. Pedagogové mohou využít různé webináře a videa, nebo informace o adaptačních koordinátorech, tlumočení a překladech. Dále jsou zde uvedeny kontakty na odborníky v krajích z pedagogicko-psychologických poraden v oblasti péče o žáky s odlišným mateřským jazykem a webové odkazy na další organizace, které jsou s *Národním pedagogickým institutem České republiky* provázány.

5.2.2 META o. p. s.

Organizace *META o. p. s.* (dále jen *META*) byla založena v roce 2004 a od té doby se věnuje podpoře cizinců ve vzdělávání a jejich integraci. Jedná se o organizaci působící na celém území České republiky. Snaží se pomáhat rodinám s orientací v českém systému vzdělávání a nabízí různé kurzy češtiny jako druhého nebo cizího jazyka. *META* zprostředkovává různé volnočasové a komunitní aktivity, do nichž se děti a rodiče s odlišným mateřským jazykem mohou zapojit i spolu s českými dětmi.

Kromě rodin nabízí *META* podporu i pedagogickým pracovníkům při práci s žáky s žádnou nebo nedostatečnou znalostí českého jazyka. Spravuje internetový portál *Inkluzivní škola.cz*, kde mohou pedagogičtí pracovníci zdarma čerpat metodickou podporu a využívat široké spektrum různých materiálů vhodných pro výuku žáků cizinců. Organizace *META* vydává mnoho příruček a publikací, které pomohou nejen pedagogickým pracovníkům, ale také jejich žákům a jsou ke stažení na webových stránkách <https://meta-ops.eu/>.

5.2.3 Centrum pro integraci cizinců, o. p. s.

Centrum pro integraci cizinců, o. p. s. je další organizací, která působí na různých místech po celé České republice od roku 2003, kdy vznikla v Praze. Snaží se podporovat imigranty v zapojení do společnosti a v jejich porozumění české společnosti s jejím jazykem a sociokulturními zvyklostmi.

V oblasti češtiny pro cizince nabízí na webových stránkách <https://www.cicops.cz/cz/> ke stažení různé materiály, které jsou vhodné pro vzdělávání žáků cizinců již od mateřské školy. Dále je k dispozici například audiovizuální kurz s názvem *Čeština do školy*³², nebo *Čeština do práce*³³. Pedagogičtí pracovníci mohou využít různé metodické materiály a pracovní listy. *Centrum pro integraci cizinců, o. p. s.* realizuje kurzy češtiny pro cizince. Jedná se o kurzy různých jazykových úrovní (A0 – B1) a pro různé skupiny (rodinný kurz, skupiny dětí podle věku, skupiny připravující se na jazykovou zkoušku, nebo skupiny zaměřené na gramatiku).

5.2.4 InBáze – komunitní centrum

Organizace *InBáze* působí na území hlavního města Prahy a založena byla v roce 2005. Původně se mělo jednat o prostor nabízející podporu cizincům, ale také prostor, kde se Češi mohou více zajímat o život cizinců v České republice. Organizace spolupracuje se školami a pedagogy a věnuje se projektům zaměřeným na podporu výuky žáků s odlišným mateřským jazykem a na multikulturní výchovu.

Cizincům organizace nabízí právní, sociální a psychologické poradenství. V Praze *InBáze* nabízí bezplatně tlumočení při schůzkách na úradech, ve škole nebo u lékaře.

InBáze nabízí různé kurzy českého jazyka pro děti i dospělé na jazykových úrovních A0 – B2. Většina kurzů je nabízena bezplatně, ale platí se vratná motivační záloha. Záloha je po skončení kurzu vrácena, pokud účastník dodržel pravidla docházky na daný kurz. Je možné se zúčastnit pouze jednoho bezplatného kurzu.

Pro děti a mládež *InBáze* pořádá pravidelné programy (interkulturní kluby, výtvarný ateliér) a jednorázové akce jako jsou výlety, tábory nebo víkendové pobyty. Žákům základních a středních škol je zdarma poskytováno individuální doučování českého jazyka v komunitním centru, u dítěte doma nebo například v knihovně.

---

³² Dostupné z: <https://www.cicops.cz/cz/kurzy/91-e-learning/563-cestina-do-skoly>

³³ Dostupné z: <https://www.cicops.cz/cz/kurzy/91-e-learning/562-cestina-do-prace>

Pro základní a střední školy realizuje *InBáze* multikulturní vzdělávací programy, které žákům přiblíží kultury cizinců žijících v České republice. Pedagogickým pracovníkům se organizace snaží pomáhat v začleňování žáku s odlišným mateřským jazykem skrze různé projekty a poskytování metodické podpory. Na webových stránkách <https://inbaze.cz/> jsou k dispozici publikace ke stažení a instruktážní videa pro pedagogy.

5.3 Nabídky překladů školních dokumentů a služeb tlumočnicků

Při komunikaci s žáky cizinci a s jejich zákonnými zástupci může dojít v administrativních záležitostech k mnoha nedorozuměním, protože žáci cizinci a jejich zákonní zástupci neporozumí informacím, formulářům a pokynům v českém jazyce. Z toho důvodu jsou k dispozici bezplatné překladatelské služby pro mateřské, základní a střední školy a také pro pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra.

Texty a různé školní dokumenty jsou překládány do mnoha jazyků, dokonce i do jazyků neevropských s jinými znakovými systémy. Na webových stránkách *Národního pedagogického institutu České republiky* (<https://cizinci.npi.cz/tlumoceni-a-preklady/preklady-zs/>) jsou k dispozici nejčastěji žádané překlady školních dokumentů. K těmto dokumentům se řadí například žádost o přijetí k základnímu vzdělávání, dotazník kontaktních údajů žáka 1. ročníku, informace o systému základního vzdělávání v České republice, vzor žádosti zákonného zástupce o zařazení do jazykové přípravy, informace o školní jídelně a družině, nebo žádost o uvolnění z vyučování. Většina zmíněných dokumentů je přeložena alespoň do angličtiny, ukrajinštiny nebo vietnamštiny, což jsou v České republice nejčastější mateřské jazyky příchozích žáků cizinců. Kromě těchto běžných jazyků jsou k dispozici překlady také v arabštině, turečtině, němčině, čínštině, ruštině, francouzštině a v dalších jazycích. Na webových stránkách *Národního pedagogického institutu České republiky* byly ke dni 13. 3. 2022 školní dokumenty překládány do devatenácti různých jazyků.

Pro zákonné zástupce žáků cizinců žijících v Praze, je výhodná nabídka komunitního centra *InBáze*, které nabízí tlumočnické služby³⁴. Tlumočnicka mohou zákonní zástupci bezplatně využít například při schůzce na úřadě, při jednání s ředitelem školy nebo během návštěvy u lékaře. Podmínkou je, aby byl tlumočnický objednan minimálně tři dny před potřebným termínem.

---

³⁴ <https://inbaze.cz/tlumoceni-a-doprovody/>

6 Praktická část

6.1 Vymezení cílů a metodologie

Praktická část diplomové práce je věnována výukovým materiálům a skupině žáků, pro níž byly tyto materiály vytvořeny. Dle původního návrhu měla být praktická část diplomové práce zaměřena na individuální vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem při prezenční a distanční výuce českého jazyka na základní škole a na tvorbu výukových materiálů především pro distanční výuku.

Ve školním roce 2021/2022 se snížil rozsah distanční výuky na základních školách a byla znovu ve větší míře nahrazena výukou prezenční. Na přelomu února a března roku 2022 na české základní školy nastoupilo velké množství žáků z Ukrajiny. Autorka práce cítila potřebu na tuto situaci reagovat a učinit z ní součást diplomové práce. Došlo proto k malé změně. Namísto původního návrhu bylo vytvořeno šest výukových materiálů, které by měly usnadnit integraci nových žáků s odlišným mateřským jazykem a bude je možné využít při distanční i prezenční výuce.

S ohledem na skutečnost, že výukové materiály byly tvořeny pro žáky nově příchozí z Ukrajiny, z nichž někteří mají za sebou traumatizující zkušenosti, bylo pro materiály zvoleno neutrální téma škola, které žákům může pomoci s lepší orientací v novém prostředí. Původně byla zvažována také témata jako rodina nebo bydlení, ale někteří z nově příchozích žáků přicestovali do České republiky bez rodičů a například vůbec nevědí, zda jsou jejich rodiče v pořádku. Téma bydlení bylo zamítnuto z velmi podobného důvodu. Někteří žáci vědí, že jejich domovy už nestojí. Další navrhovaná témata byla vyhodnocena jako příliš citlivá. Cílem této diplomové práce byla pomoc žákům s odlišným mateřským jazykem, ne prohlubování jejich traumatu.

Při vytváření výukových materiálů si autorka práce vytyčila několik kritérií, která by měla respektovat. Prvním kritériem byla užitečnost a frekvencovanost osvojované slovní zásoby a gramatiky v českém školním prostředí. Druhým kritériem byla univerzálnost užití daných výukových materiálů bez ohledu na původ a mateřský jazyk žáka. Šlo tedy o to, aby byly materiály srozumitelné i bez užití zprostředkovacího jazyka. Třetím kritériem byla jednoduchost v tom smyslu, že vytvořené výukové materiály mohou být využity při výuce žáků s odlišným mateřským jazykem napříč různými ročníky základní školy. Čtvrtým a posledním kritériem byla možnost realizace výukových materiálů při prezenční výuce, ale také při distanční výuce.

Výukové materiály může pedagog využít v jejich elektronické podobě v případě on-line výuky, ale také při výuce ve třídě. Všechny výukové materiály byly nejprve vytvářeny v jejich on-line

verzi, ale pro potřeby diplomové práce byly výukové materiály převedeny také do takové podoby, aby je pedagog mohl pouze vytisknout, nastříhat a využít při prezenční výuce.

Každý z výukových materiálů je blíže popsán a rozšířen o metodická doporučení pro vyučující, aby mohli snadno materiály zařadit do výuky. Většina materiálů je založena na skupinové práci žáků, případně na společné práci celé třídy. U vybraných materiálů je popsáno více způsobů práce a dle možností také diferenciací obtížnosti aktivit. Výukové materiály jsou zaměřeny na jazykové dovednosti mluvení, čtení a psaní.

První výukový materiál je určen k osvojení základní slovní zásoby k tématu školní pomůcky. Jedná se o materiál, který lze využít přímo k naučení slovní zásoby, nebo později k jejímu opakování. Žáci si slova osvojují na základě propojení obrázku a českého pojmu. Není proto nutné zapojení zprostředkovacího jazyka.

Druhý výukový materiál je zaměřen na popis třídy. Předpokladem je, že žáci se při plnění úkolů osvojí slovní zásobu potřebnou k popisu školní třídy a následně budou schopni se v prostoru lépe orientovat.

Ve výukovém materiálu číslo tři jsou propojeny obrázky s českými názvy školních předmětů a s jejich zkratkami. Tento materiál byl vytvořen z toho důvodu, že na českých základních školách jsou vyučovací předměty zaznamenány pomocí zkratek, ne jejich plnými názvy. Pro žáky s odlišným mateřským jazykem mohou být zkratky matoucí. Po práci s tímto výukovým materiálem by měl žák lépe porozumět tomu, jaké předměty ho daný den ve škole čekají.

Výukové materiály číslo čtyři a pět jsou zaměřeny na slovesa, jejich význam a časování ve způsobu oznamovacím v přítomném čase. Žáci potřebují porozumět významům sloves, aby byli schopni při výuce reagovat na základní pokyny, které dostávají od vyučujících nebo spolužáků.

Poslední, šestý, výukový materiál se zakládá na čtení s porozuměním. Výchozí text je využit také k odvození pravidel pro vyjadřování času a pořadí. Při plnění navazujících úkolů k textu žáci aplikují již dříve nabyté znalosti a vyzkouší si jejich propojení během popisování vlastních rozvrhů hodin.

Součástí praktické části diplomové práce je užití vytvořených materiálů v praxi při práci s žáky s odlišným mateřským jazykem. Vyučovací hodiny, při nichž byly materiály testovány, byly vedeny autorkou práce. Žáci byli při těchto vyučovacích hodinách pozorováni. Autorka práce se zaměřovala na to, jak jsou žáci schopni s materiálem pracovat. Při plnění úkolů bylo důležité to, zda žáci nepotřebují dodatečné vysvětlování zadaných úkolů, zadání rozumí, jsou schopni ho vhodně splnit a jestli jim nově nabyté znalosti usnadňují orientaci ve školním prostředí.

S ohledem na omezené vyjadřovací schopnosti žáků v českém jazyce nebylo možné získání podrobnější zpětné vazby přímo od žáků. Jedním z předpokladů při vytváření výukových materiálů bylo, že žáci budou schopni lépe reagovat na pokyny od českých spolužáků a od vyučujících.

6.2 Definování skupiny žáků a její jazykové úrovně

Výukové materiály byly vytvářeny pro žáky s odlišným mateřským jazykem na základní škole. S ohledem na obsahové zaměření těchto materiálů je možné, aby byly využity na prvním i na druhém stupni základní školy. Při výuce jsou materiály určeny k osvojování základní slovní zásoby k tématu škola, školní pomůcky, orientace v čase, činnosti a aktivity odehrávající se ve škole a k orientaci ve školním rozvrhu hodin.

Skupiny žáků, na nichž byly vytvořené materiály testovány, jsou složeny z žáků, kteří přišli do České republiky v období od konce února 2022 po vypuknutí konfliktu na Ukrajině. Základní školu, na níž vyučuje autorka diplomové práce, navštěvuje střídavě 46 až 48 nových žáků z Ukrajiny. Tito žáci byli přijati k plnění základní školní docházky se znalostí vyučovacího jazyka na úrovni A0 dle *Společného evropského rámce pro jazyky*³⁵. U mnohých žáků bylo nutné, aby se nejprve naučili latinku číst a psát, protože často ovládali pouze azbuku. Když se naučili pro ně neznámé grafické znaky číst a psát, mohlo se přistoupit k další výuce češtiny jako cizího jazyka.

U této skupiny žáků bylo nutné zohlednit, co je pro ně důležité, aby dokázali v českém jazyce vyjádřit a pochopit. Většina (přibližně $\frac{3}{4}$) z nově přichozích žáků počítala s tím, že Česká republika je pro ně pouze přechodným stanovištěm do doby, než se bude možné vrátit domů na Ukrajinu, nebo se vydají dál do jiného státu. Tato většina žáků se také shodla v tom, že do České republiky nepřišli dobrovolně, nechtějí tady být, chtějí domů a nemají nejmenší zájem učit se česky. Pouze $\frac{1}{4}$ žáků měla v České republice rodiče už dříve, a proto už předem počítali se stěhováním za nimi. Při plánování výuky bylo nutné pracovat s předpokladem pouze dočasné potřeby znalosti českého jazyka. Z toho důvodu se do plánu vyučovaných témat dostala především škola.

Pro usnadnění orientace ve školním prostředí bylo důležité, aby žáci uměli pojmenovat věci, které kolem sebe ve školním prostředí mají, aby byli schopni porozumět rozvrhu hodin a zároveň bylo vhodné, aby žáci rozuměli základním pokynům. Materiály vytvořené v této

---

³⁵ *Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme*. 2. české vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1425-2.

diplomové práci byly při výuce nově příchozích žáků užívány v prvních týdnech výuky češtiny jako cizího jazyka.

Nově příchozí žáci náleželi k různým věkovým kategoriím a nastupovali do všech ročníků základní školy. S ohledem na velký počet nově nastupujících žáků bylo zřízeno několik jazykových skupin, ve kterých se vyučovala čeština jako cizí jazyk. Žáci byli rozděleni do skupin dle ročníku, který navštěvovali. Každá jazyková skupina byla složena ze žáků několika ročníků základní školy (1. – 3. ročník, 4. – 5. ročník, 6. – 9. ročník). Rozdělení ročníků do skupin bylo ovlivněno počtem žáků v jednotlivých ročnících základní školy.

Pro žáky nově příchozí z Ukrajiny začínaly dny třemi vyučovacími hodinami češtiny jako cizího jazyka. Po těchto třech hodinách přecházeli žáci zpět do jejich kmenových tříd. Na konci června 2022 se nově příchozí žáci se znalostmi českého jazyka pohybovali na jazykové úrovni A1 – A2.

6.3 Výukový materiál č. 1

První materiál je zaměřen na osvojování slovní zásoby k tématu škola a školní pomůcky. Cílem je, aby žáci uměli k obrázkům nejprve přiřadit správná slova. Postupně by žáci měli být schopni školní pomůcky sami pojmenovat a případně reagovat na otázky, zda něco mají, či nemají. Uvedený materiál lze využít několika možnými způsoby při prezenční i on-line výuce. V případě prezenční výuky vycházejí uvedené aktivity z jednoho materiálu, v případě on-line výuky bylo nutné pro jednotlivé aktivity využít různé platformy. Při práci s výukovým materiálem v papírové podobě se předpokládá, že žáci pracují ve dvojicích nebo v menších skupinkách nejvýše po pěti žácích ve skupině.

<p>penál</p>		<p>pero</p>	
---------------------	---	--------------------	---

<p>vodové barvy</p>		<p>pastelky</p>	
<p>tužka</p>		<p>fixy</p>	
<p>voskovky</p>		<p>guma</p>	
<p>pravítko</p>		<p>nůžky</p>	
<p>lepidlo</p>		<p>kružítko</p>	
<p>štětec</p>	 <p>4 6 8 10 12</p>	<p>batoh</p>	

<p>učebnice</p>		<p>sešit</p>	
<p>bačkory</p>		<p>pantofle</p>	
<p>rozvrh hodin</p>		<p>zvýrazňovač</p>	
<p>ořezávátko</p>		<p>mapa</p>	
<p>křída</p>			

6.3.1 Spojování párů

Při prvotním osvojování slovní zásoby k tématu škola a školní pomůcky je možné zařadit do výuky spojování párů. Tímto způsobem se žáci mohou nová slovíčka učit, nebo lze materiál využít k opakování již osvojené slovní zásoby. Cvičení cílí na znalost a vybavování si slovní zásoby, tedy na nejnižší úroveň *Bloomovy taxonomie*.

V elektronické verzi je spojování párů dostupné na platformě *LearningApps.org* pod tímto odkazem: <https://learningapps.org/display?v=pvfgnep6n22>. Žáci mají za úkol spojit obrázek se správným pojmem. Už v zadání je uvedeno, že jsou mezi obrázky navíc tři, které nepatří k žádnému pojmu (*mapa, ořezávátko, křídly*). Úkolem žáků je, aby spojili správné páry a zároveň nechali samostatně tři obrázky, které nelze zařadit do páru. Tento elektronický materiál je možno použít při prezenční výuce pro společnou práci na tabuli. V případě on-line distanční výuky je možné žákům poslat odkaz na daný výukový materiál a každý žák si může pojmy a obrázky spojovat sám.

V případě prezenční výuky je nutné, aby vyučující vytvořený materiál vytiskl a nastříhal na jednotlivé kartičky. Žáci se při vyučovací hodině rozdělí do několika skupin po třech až pěti žácích. Před žáky se na pracovní plochu položí kartičky tak, aby bylo bez otáčení vidět na obrázky a slova. Úkolem žáků je spojit správné páry. Žák, který správně spojí slovo s obrázkem, si pár nechává a pokračuje další žák. Takto se žáci s ve skupině střídají. Vyučující by měl průběžně procházet mezi skupinami a kontrolovat, zda žáci spojili správné páry.

Když mají všechny skupiny páry spojené, následuje společná kontrola. Z každé skupiny vždy jeden žák řekne nějaký pár a ostatní skupiny si kontrolují, jestli mají pár spojený také správně. Takto se s kontrolou pokračuje do doby, než se ukážou všechny páry.

6.3.2 Pexeso

Při prvotním osvojování slovní zásoby k tématu škola a školní pomůcky je možné zařadit do výuky pexeso, které může sloužit k motivaci na začátku vyučovací hodiny. Princip pexesa spočívá v přiřazení správného obrázku a pojmu do páru. Rozdíl proti první aktivitě je ten, že žáci obrázky ani pojmy přímo nevidí, což zvyšuje obtížnost dané aktivity. Kartičky jsou otočeny nepopsanou stranou nahoru. Každý žák vždy otočí dvě kartičky. Pokud k sobě nepatří, pojmenovává je dle daného pojmu (např. *To není pravítko. To nejsou pastelky.*), otáčí je zase zpět a hraje další žák ve skupině. V případě, že žák najde správný pár, nechá si ho, pojmenuje ho (např. *To je penál. To jsou bačkory.*) a hraje ještě jednou. Takto se žáci střídají, dokud mají nějaké nespojené hrací kartičky před sebou. Hru vyhrává žák, kterému se podařilo získat největší počet správných párů.

Elektronická podoba pexesa byla tvořena na platformě *flippity.net*. S pexesem je možné pracovat společně na tabuli ve třídě. V případě distanční výuky pošle vyučující žákům odkaz https://www.flippity.net/mg.php?k=1wkj5kvEoCk2BQ_GjTgeCe2Lfg1bPfas9CkxASFZCr00 a žáci si mohou pexeso procvičovat samostatně. Žáci pouze klikají na různé dvojice kartiček.

Pokud spojí kliknutím správný pár, tento pár zmizí. Karty takto postupně ubývají až do chvíle, než žák dokáže spojit všechny páry.

6.3.3 Studijní kartičky

Posledním způsobem, jakým je možno první výukový materiál využít při výuce, jsou studijní kartičky sloužící k opakování a procvičování nově nabyté slovní zásoby. V elektronické podobě byly tyto kartičky vytvořeny na internetové platformě *flippity.net*. Vyučující může kartičky během výuky poslat žákům, nebo odkaz někde zveřejnit, protože jsou k dispozici na https://www.flippity.net/fc.php?k=1MaUtPaWKN14ZQh2abVP_T677vZPplkkF5vdxnneAGNY. Žáci si tak mohou slovní zásobu snadno procvičit a zároveň si u kartiček po otočení ověřit, že si slovní zásobu osvojili správně.

V papírové podobě by měly být studijní kartičky oboustranné. Na jedné straně bude obrázek, na druhé správný pojem. Žáci se rozdělí do skupin po třech a každá skupina dostane sadu kartiček. Kartičky bude držet jeden žák ve skupině a zbylí dva se budou snažit vždy co nejrychleji pojmenovat věc, která je na obrázku. Rychlejší žák dostane za správnou odpověď bod. Pro ověření správnosti vidí žák, který kartičky ukazuje, slovo napsané na druhé straně kartičky. Žáci se ve skupině různě střídají v tom, kdo kartičky ukazuje a kdo pojmenovává.

Také papírovou podobu kartiček je možné využít pro samostatné učení slovíček, případně k procvičování. Autorce práce se dá vhodnější práce ve skupinách, při níž jsou žáci nuceni slovíčka říkat nahlas a procvičují si tak nejen paměťovou znalost, ale také správnou výslovnost.

6.4 Výukový materiál č. 2

Výukový materiál číslo dvě je zaměřen na popis školní třídy. Cílem je, aby se žáci s odlišným mateřským jazykem dokázali v prostoru třídy orientovat a byli schopni pojmenovat nábytek a vybavení třídy. Po dokončení práce s vytvořeným materiálem by měli žáci s odlišným mateřským jazykem dokázat popsat nejen obrázek školní třídy, který je součástí vytvořeného výukového materiálu, ale také skutečnou školní třídu, kterou navštěvují. Zároveň se při práci s materiálem učí pojmenovat osoby ve třídě jako je *učitel, učitelka, žák, žákyně*.

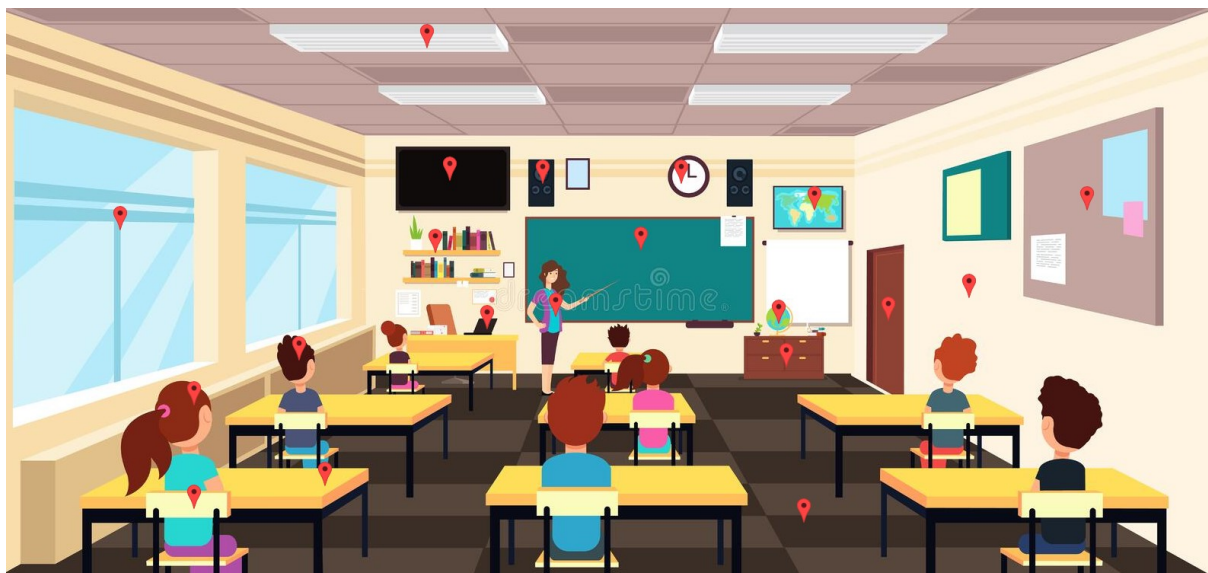
V elektronické podobě obdrží žáci od vyučujících odkaz, na kterém mohou s daným materiálem pracovat. Po otevření odkazu se žáci dostanou na platformu *LearningApps.org*, konkrétně k výukovému materiálu s názvem *Popis třídy*³⁶. Před žáky se objeví obrázek školní třídy.

---

³⁶ <https://learningapps.org/display?v=pn2a467rc22>

Na obrázku je vyznačeno dvacet červených bodů. Po rozkliknutí červeného bodu se žákům otevře nabídka slov. Úkolem žáků je, aby ke každému bodu, který označuje nějakou dílčí část obrázku, přiřadili správné slovo z nabídky. Takto žáci pokračují do doby, než mají označeny všechny body.

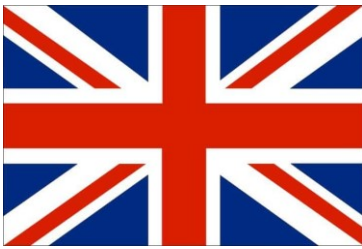

dveře	globus	hodiny	lavice
mapa	notebook	nástěnka	okno
podlaha	polička	reproduktor	skříňka
světlo	tabule	televize	učitelka
zed'	židle	žák	žákyně

Obrázek: Školní třída.

V případě, kdy se s tímto výukovým materiálem pracuje v jeho papírové podobě ve školní třídě, může vyučující zvolit jeden ze dvou způsobů práce. První možností je, že žáci dostanou kartičky se slovy. Tyto kartičky by měly být zalaminovány, aby nedošlo k jejich okamžitému poškození. Na zadní straně kartiček by měl být kousek oboustranné lepicí pásky. Žáci si potom kartičky se slovy rozeberou a lepí je na konkrétní předměty a na nábytek, který odpovídá slovu

	<p style="text-align: center;">M</p>	<p style="text-align: center;">matematika</p>
	<p style="text-align: center;">AJ</p>	<p style="text-align: center;">anglický jazyk/angličtina</p>
	<p style="text-align: center;">Z</p>	<p style="text-align: center;">zeměpis</p>
	<p style="text-align: center;">Př</p>	<p style="text-align: center;">přírodověda/ přírodopis</p>
	<p style="text-align: center;">D</p>	<p style="text-align: center;">dějepis</p>
	<p style="text-align: center;">HV</p>	<p style="text-align: center;">hudební výchova/hudebka</p>

	VV	výtvarná výchova/výtvarka
	TV	tělesná výchova/tělocvik

V případě distanční výuky je možno využít elektronickou podobu tohoto výukového materiálu. Vyučující pošle žákům odkaz <https://learningapps.org/display?v=p1k3yjp8522>, pomocí kterého se dostanou na platformu *LearningApps.org*, konkrétně k materiálu s názvem *Školní předměty*. Žáci uvidí náznak tabulky, jejíž první řádek je vyplněn a nabídku obrázků, zkratk a názvů odpovídajících školním předmětům. Jako vzor je v tabulce uvedena trojice tvoření obrázkem s písmeny, zkratkou *ČJL* a názvem *český jazyk a literatura/čeština*. Při doplňování tabulky se žáci řídí uvedenou vzorovou trojicí.

Pojem *čeština* je uveden kvůli tomu, že je pro žáky s odlišným mateřským jazykem srozumitelnější než celý název předmětu *český jazyk a literatura*. S ohledem na české spolužáky užívající více zjednodušené názvy předmětů, jsou tyto názvy uvedeny také v případech jako je *angličtina*, *hudebka*, *výtvarka* nebo *tělocvik*. Pravděpodobné je, že od českých spolužáků tyto pojmy uslyší častěji a jejich znalost žákům s odlišným mateřským jazykem usnadní porozumění.

Při zařazení výukového materiálu číslo tři do prezenční výuky v jeho papírové podobě je zapotřebí, aby byly před výukou kartičky vytištěny a nastříhány. Žáci se rozdělí do dvojic nebo do trojic. Každá skupina dostane jednu sadu kartiček. S kartičkami je možné pracovat třemi způsoby. V jednoduché, základní variantě, mohou žáci rozložené kartičky pouze přiřazovat do správných trojic.

V pokročilejší variantě se sada kartiček rovnoměrně rozdělí mezi členy skupiny. Žáci se potom snaží poskládat správné trojice kartiček pomocí různých otázek. Jde například o otázky: *Kde je čeština? Kdo má zeměpis? Je to dějepis?* V tomto případě žáci propojují procvičování slovní zásoby k rozvrhu hodin spolu s tvořením otázek a odpovědí.

Pro velmi šikovné žáky lze zvolit třetí způsob práce. Žáci začínají stejně jako ve druhé variantě. V případě, že poskládají dohromady správnou trojici, přichází na řadu krátký dialog mezi žáky ve skupině. Dialog může vypadat například takto:

A: *To je čeština.*

B: *Co děláš při češtině?*

A: *Při češtině čtu/píšu.*

Žáci se nezaměřují pouze na názvy a zkratky předmětů. Předměty propojují s vhodnými slovesy a procvičují si tím i časování sloves.

6.6 Výukový materiál č. 4

Další výukový materiál je zaměřený na slovesa. Bylo vytvořeno dvacet kartiček se slovesy v infinitivu. Každé ze sloves má po významové stránce nějakou souvislost se školním prostředím, ať už se jedná o činnosti a aktivity provozované při vyučovacích hodinách nebo o přestávkách. Není kladen důraz na memorování slovíček, ale na zapamatování významu slovesa pomocí názorné ukázky. Kartičky v tomto výukovém materiálu slouží jako podklady pro pantomimu. Tuto aktivitu lze zařadit do fáze evokační, případně do fáze reflexe, při níž si žáci pouze opakují a upevňují již osvojenou slovní zásobu.

psát	číst	poslouchat	učit se
cvičit	jíst	pít	kreslit
skákat	běhat	sedět	zpívat
počítat	ukazovat	říkat	mluvit
obědvat	hlásit se	hledat	cvičit

Při prezenční výuce je nutné, aby si vyučující předem kartičky vytiskl a nastříhal. Na hraní pantomimy s kartičkami se žáci nedělí do skupin, ale pracuje celá třída společně. Vždy jeden žák přijde ve třídě před tabulí (nebo do jiného prostoru, kde může předvádět aktivitu uvedenou na kartičce) a vytáhne si jednu kartičku se slovesem. Úkolem žáka je, aby předvedl

aktivitu, která je na kartičce uvedena. Během předvádění žák nesmí mluvit, vydávat jakékoliv zvuky, nebo používat nějaké pomůcky. Další žáci ve třídě se snaží uhodnout sloveso, jehož význam jejich spolužák nebo spolužačka předvádí. Ten, kdo jako první řekne správné sloveso, vybírá si další kartičku a předvádí význam slovesa. Žáci se mohou střídat po přesně vymezený čas, nebo můžou využít všechny kartičky.

První způsob pantomimického předvádění je vhodný pro mladší žáky. V případě pokročilé podoby pantomimy můžou žáci začít stejně, jako v předchozí variantě, ale po uhodnutí správného slovesa bude následovat pro výherce další úkol. Snadnější z možností by bylo vyčasování uhodnutého slovesa. Pokud chce vyučující žákům dát ještě náročnější úkol, musí ten, kdo sloveso uhodl, vymyslet tři věty, v nichž se dané sloveso užívá. Teprve po splnění dodatečného úkolu odchází žák k tabuli a vybírá si další lísteček se slovesem. Délka trvání hry záleží opět na rozhodnutí vyučujícího. Může využít například pouze dvě kartičky, nebo prostřídat všechny kartičky ze sady.

Užití tohoto výukového materiálu pro distanční výuku není snadné. Vyučující musí v takovém případě vědět, jaké technické vybavení mají žáci a zda mohou používat webové kamery. Pokud mají všichni možnost připojit se do videokonference s webovou kamerou, je dále důležitá stabilita a kvalita internetového připojení, aby byl obraz přenášený webovou kamerou dobrý. Na některých platformách určených pro videohovory (například *Zoom*, *Google Meet*, *MS Teams*) je možné rozdělit žáky do několika menších skupin. Vyučující zvládnutý v ovládnutí těchto aplikací potom může do jednotlivých skupin vstupovat. V každé skupině bude vybrán žák, kterému vyučující nějaké z nabízených sloves zadá. Tento způsob práce lze uskutečnit z toho důvodu, že výše jmenované platformy většinou nabízejí možnost soukromé zprávy pouze jednomu dalšímu účastníkovi videokonference. Žák, jemuž bylo sloveso zadáno, předvádí jeho význam před webovou kamerou a zbylí žáci ve skupině hádají, o jaké sloveso se jedná. Žáci mohou odpovědi sdělovat buď tak, že si zapnou mikrofon a nápad řeknou, nebo ho napíší do skupinové konverzace. Dále se žáci střídají stejným způsobem, jako to bylo uvedeno výše u prezenčního předvádění pantomimy.

6.7 Výukový materiál č. 5

Další výukový materiál vychází z velké části z výukového materiálu číslo čtyři. Již dříve zmíněné kartičky se slovesy v infinitivu byly v tomto cvičení doplněny a rozšířeny. Také zde se jedná o slovesa vyjadřující činnosti a aktivity, které mají nějakou souvislost se školou a školním prostředím.

Tentokrát žáci nevyužívají pantomimu, aby předvedli význam sloves uvedených na kartičkách, ale využijí kartičky jako deskovou hru. Žáci mají za úkol časovat slovesa uvedená na herním plánu. Hvězdičky označují nepravidelná slovesa, aby si žáci lépe uvědomili, že u těchto sloves dochází při jejich časování k nějaké odlišnosti, na něž si musejí dávat pozor.

Hra začíná na políčku označeným slovem *START* a žáci dále postupují ve směru vyznačeném modrými šipkami. Vyhrává žák, který se jako první dostane na políčko (nebo za políčko) s názvem *CÍL*. Po drobné úpravě může tento herní plán vyučující využít také pro jiná slovesa, když jimi nahradí ta stávající.

START →	číst *	poslouchat	učit se
cvičit	jíst	pít	kreslit
skákat	běhat	začínat	zpívat
počítat	ukazovat	říkat	psát *
sedět	obědvat	hlásit se	hledat
CÍL	cvičit	končit	mluvit

Při prezenční výuce vyučující vytiskne herní plán, který nijak nestříhá a neupravuje. Dále potřebuje pro žáky nějaké figurky a hrací kostky. Figurku by měl dostat každý žák, hrací kostka může být jedna do skupiny. Každá skupina žáků by měla mít přibližně čtyři členy. Pokud vyučující ví, že má ve výuce dostatek volného času, mohou si žáci vyrobit vlastní figurky a kostky z papíru. Každá ze skupin dostane jednu tištěnou verzi herního plánu.

Samotná hra spočívá v časování sloves uvedených na herním plánu. Žáci házejí kostkou a sledují čísla, která jim padnou. Každé z čísel určuje osobu a číslo slovesa. Systém pro určování je následující:

- 1 = 1. osoba čísla jednotného (já)
- 2 = 2. osoba čísla jednotného (ty)
- 3 = 3. osoba čísla jednotného (on, ona, ono)

- 4 = 1. osoba čísla množného (my)
- 5 = 2. osoba čísla množného (vy)
- 6 = 3. osoba čísla množného (oni, ony, ona)

Žáci musejí časovat sloveso, na které se mají na herním plánu posunout až k osobě, jejíž číslo jim na kostce padlo. Pokud sloveso nevyčasují správně, nebo na nějaký tvar zapomenou, neposouvají se v daném kole a zůstávají stát na místě. Pro postup vpřed může zvolit vyučující jednu ze dvou možností dle toho, zda má být hra rychlá, nebo pomalá.

V případě rychlé hry žák hodí kostkou a pokud mu padlo například číslo pět, podívá se, jaké sloveso je na pátém políčku od místa, kde právě stojí. Následně musí dané sloveso správně vyčasovat až do té osoby, která mu padla na kostce. Pokud sloveso vyčasuje správně, posouvá se o pět políček kupředu. Ve chvíli, kdy se časování slovesa nepodaří, zůstává žák stát na původním políčku a nikam se neposouvá.

Vyučující může zvolit také pomalou hru. Při pomalé hře žáci stále házejí kostkou, aby věděli, k jaké osobě mají časovat sloveso, na které chtějí postoupit. Číslo na kostce ale nemá vliv na postup o určitý počet políček. Žáci v této verzi hry postupují vpřed vždy pouze o jedno políčko. Pravidlo pro posunutí na další políčko je stejné, jako v rychlé hře. Pokud žák vyčasuje správně sloveso, pohybuje figurkou kupředu, v opačném případě stojí na místě a v dalším kole zkouší sloveso vyčasovat znovu.

Při distanční výuce synchronní je možné tento výukový materiál využít také. Pravidla hry zůstávají stejná jako při prezenční výuce. Žáci by byli opět připojeni k videokonferenci prostřednictvím nějaké z platform umožňujících rozdělení účastníků hovoru do skupin. Již výše bylo uvedeno, že k takovým platformám patří například aplikace *Zoom*, *Google Meet* nebo *MS Teams*.

Po rozdělení do skupin pošle vyučující žákům odkaz na herní plán v aplikaci *Jamboard*³⁷. V této aplikaci lze snadno vytvořit tolik stran s herním plánem, kolik je skupin žáků. Každá skupina si vybere jeden herní plán a pomocí poznámkových lístečků, na které napíší jména, si vytvoří figurky, kterými mohou na herním plánu pohybovat.

Kostkou mohou žáci házet přes aplikaci *PiliApp*³⁸. Každý žák hází kostkou sám, nebo si zvolí jednoho zástupce, který bude sdílet tuto kartu prohlížeče se skupinou ve videokonferenci

³⁷ Ukázka elektronické podoby herního plánu vytvořené autorkou diplomové práce: https://jamboard.google.com/d/1SEAARUBC3S3XMJFVPHYgZWt8TQ_lx4PgZGigPM3MztY/edit?usp=sharing

³⁸ <https://cs.piliapp.com/random/dice/>

a může tak házet kostkou pouze jeden žák. Časování sloves je následně realizováno v hovoru skupiny. Žáci musí být připojeni po celou dobu, kdy hrají.

Pravidla pro postup na herním plánu jsou stejná, jako při prezenční výuce. Také zde může vyučující rozhodnout, zda žáci budou hrát pomalou nebo rychlou hru.

6.8 Výukový materiál č. 6

Výukový materiál číslo šest je z velké části zaměřený na čtení s porozuměním, ale dále také na mluvení a psaní. Žáci dostanou výchozí text, jehož obsahem je stručný popis týdne Anety se zaměřením hlavně na všední dny. Víkend je v textu zmíněn pouze krátce.

Aneta chodí do školy a její věk není specifikován. Podle přírodopisu lze usuzovat, že Aneta navštěvuje druhý stupeň základní školy, ale toto lze snadno nahradit přírodovědou, aby byl text lépe srozumitelný také žákům prvního stupně. Postava Anety může být žákům blízká, protože sami také chodí do školy, mají nějaké vyučovací předměty, chodí na oběd a ve volném čase mohou mít zájmové kroužky.

S ohledem na jednoduché větné celky a zvolenou slovní zásobu je tento text vhodný pro žáky s odlišným mateřským jazykem už na jazykové úrovni A1. Žáci se již v předchozích materiálech naučili názvy vyučovacích předmětů a nyní své znalosti rozšiřují o dny v týdnu, časové údaje a řadové číslovky (*první, druhý, třetí, čtvrtý, pátý*). Autorka práce vytvářela výchozí text sama.

Během testování výukového materiálu v praxi nebyl text psán kurzívou, která může být pro žáky složitější na čtení. Pro testování s žáky bylo zvoleno písmo *Calibri*, velikosti 14 s řádkováním 2. Kurzívou je text vyznačen pouze pro potřeby diplomové práce, aby se graficky odlišil od zbylého textu práce samotné. Vybrané řádky výchozího textu jsou očíslovány, aby se žákům s odlišným mateřským jazykem usnadnila orientace v textu. Pokud žáci nějakou informaci nenajdou, může jim vyučující nebo spolužák poradit, že ji najdou na určitém řádku. Číslování tak žákům pomůže, aby potřebnou informaci po nápovědě našli snadno a rychle. Také při odpovídání na otázky ověřující porozumění textu se mohou žáci lépe orientovat v textu tím, že si poznačí čísla řádků, na nichž se odpovědi na otázky nacházejí.

Výchozí text:

- 1 *Aneta chodí do školy od září do června. V červenci a v srpnu má prázdniny a nechodí do školy. Aneta má v pondělí první a čtvrtou hodinu*

- 3 češtinu. Druhou hodinu má matematiku. V 10 hodin má angličtinu.
V 11:50 má tělocvik. Po tělocviku jde na oběd.
- 5 **V úterý** má Aneta v 8:00 matematiku. Při matematice počítá. Druhou
7 hodinu má češtinu a třetí hodinu má přírodopis. Čtvrtou hodinu má
angličtinu. Potom jde na oběd. V úterý odpoledne ve 14 hodin má Aneta
gymnastiku.
- 9 **Ve středu** ráno má Aneta dvě hodiny češtiny. Při češtině čte a píše.
V 9:40 má Aneta každý den přestávku a svačí. Třetí hodinu má
11 matematiku a čtvrtou hodinu tělocvik. Při tělocviku cvičí. Pátou hodinu
jde na oběd. Ve 12:45 má ještě hudebku.
- 13 **Ve čtvrtek** má Aneta angličtinu a přírodopis. Dopoledne má ještě češtinu
a matematiku. V 11:50 jde na oběd. Odpoledne v 16 hodin má plavání.
- 15 **V pátek** má Aneta první hodinu češtinu. V 8:55 má matematiku. Potom
17 má dvě hodiny výtvarky. Při výtvarce kreslí. Na oběd pátou hodinu. Večer
ve 20 hodin jde do kina.
- V sobotu a v neděli** není škola. Aneta je o víkendu doma.

Tento výukový materiál je nejsložitější a nejrozsáhlejší ze všech materiálů vytvořených v rámci praktické části diplomové práce. Původní předpoklad byl, že bude pro splnění všech úkolů zapotřebí pouze jedna vyučovací hodina.

6.8.1 Aktivity před čtením textu

Během této vyučovací hodiny by se měly ve fázi evokace (před samotným čtením textu) nejprve připomenout již dříve probírané vyučovací předměty, aby žáci opravdu věděli, s jakými názvy se v textu mohou setkat. Pro plnění úkolů během čtení je vhodné, aby si spolu s názvy připomněli zkratky, jimiž se vyučovací předměty do rozvrhu hodin zaznamenávají. Za tímto účelem lze společně s žáky na tabuli znovu vyplnit výukový materiál číslo tři s názvem *Školní předměty*³⁹, který je dostupný na platformě *LearningApps.org*.

---

³⁹ <https://learningapps.org/display?v=p1k3yjp8522>

6.8.2 Aktivity během čtení textu

Následuje čtení výchozího textu. Vyučující může volit z několika různých způsobů čtení. Jednou z možností je hlasité čtení. V takovém případě vždy jeden žák čte nahlas, ostatní žáci sledují čtený text a po určitém úseku nebo například po jednom větném celku se žáci střídají a čte někdo další. Hlasité čtení je dobré pro nácvik výslovnosti, ale může žákům ztěžovat či dokonce znemožňovat schopnost porozumění textu.

Dále se vyučující může při čtení zaměřit nejen na porozumění čtenému, ale také na nácvik přízvuku a intonace. Takové čtení by probíhalo tím způsobem, že by vyučující vždy hlasitě přečetl určitý úsek textu a vybraný žák by četl stejný úsek se snahou co nejvíce napodobit přízvuk a intonaci vyučujícího. V této variantě mohou mít žáci potíže s porozuměním textu.

Třetí možností je samostatné tiché čtení. V takovém případě čte každý žák sám, ale může se stát, že něčemu při čtení neporozumí a dojde k nepochopení textu.

Na základě zkušeností s prací s žáky s odlišným mateřským jazykem volila autorka diplomové práce jako nejvhodnější způsob čtení textu nejprve hlasité čtení, během kterého se po určitých úsecích (například po odstavcích) ověřuje, zda žáci všemu rozumějí, nebo zda se někdo potřebuje na něco zeptat a ujistit se ve správném významu. Po prvním hlasitém přečtení celého textu dostanou žáci čas na to, aby si text přečetli ještě jednou sami tiše. Takový způsob čtení umožňuje žákům s odlišným mateřským jazykem textu opravdu porozumět. Kvůli navazujícím úkolům je důležité skutečné porozumění textu. Žákům nestačí pouze globální čtení, ale je zapotřebí detailní čtení textu.

Pokud je výukový materiál využíván při prezenční výuce, dostane každý žák od vyučujícího vytištěný pracovní list s výchozím textem a s navazujícími úkoly. Během prvního hlasitého čtení se žáci soustředí na četbu, výslovnost a obsah textu. V průběhu tichého čtení dostanou pokyn, aby si vzali tužku a začali souběžně se čtením vyplňovat rozvrh hodin. Pro vyplnění rozvrhu budou žáci potřebovat pravděpodobně více než jedno čtení textu. Snazší orientaci v textu umožňují čísla řádků, ale také tučně vyznačené názvy dnů, které žákům umožní od sebe jednotlivé dny lépe odlišit a zaznamenat tak předměty na správné místo v rozvrhu hodin. Do tabulky rozvrhu hodiny by měli v ideálním případě doplňovat pouze zkratky názvů vyučovacích předmětů. Pokud si žáci zkratky nevybaví, mohou doplňovat názvy celé.

Když mají žáci rozvrh vyplněný, zkontrolují si ho se spolužákem ve dvojici. V případě nesrovnalostí poprosí o pomoc vyučující. Je vhodné, aby správné řešení bylo prezentováno před celou třídou, kvůli možnosti vzniku stejných chyb ve dvojicích žáků. Vyplněný rozvrh hodin je možné promítnout na tabuli, aby si jej mohli žáci zkontrolovat. Chybné odpovědi

by se měly porovnat s odpovídajícím úsekem textu, aby si žáci uvědomili, kde došlo k neporozumění.

Rozvrh hodin, který dostanou žáci k vyplnění.

	1. hodina	2. hodina	3. hodina	4. hodina	5. hodina	6. hodina
	8:00 – 8:45	8:55 – 9:40	10:00 – 10:45	10:55 – 11:40	11:50 – 12:35	12:45 – 13:30
pondělí						
úterý						
středa						
čtvrtek						
pátek						

Ukázka rozvrhu hodin, který je doplněný na základě informací obsažených ve výchozím textu.

	1. hodina	2. hodina	3. hodina	4. hodina	5. hodina	6. hodina
	8:00 – 8:45	8:55 – 9:40	10:00 – 10:45	10:55 – 11:40	11:50 – 12:35	12:45 – 13:30
pondělí	ČJL	M	AJ	ČJL	TV	oběd
úterý	M	ČJL	PŘ	AJ	oběd	
středa	ČJL	ČJL	M	TV	oběd	HV
čtvrtek	AJ	PŘ	ČJL	M	oběd	
pátek	ČJL	M	VV	VV	oběd	

6.8.3 Aktivity po čtení textu

Po doplnění a kontrole rozvrhu hodin následují otázky vztahující se k výchozímu textu a ověřující porozumění čtenému. Na otázky mohou žáci odpovídat nejprve ve dvojicích nebo

v menších skupinách a následně si odpovědi zkontrolují společně s celou třídou. Dle uvážení vyučujícího a konkrétních časových možností mohou být odpovědi na otázky vypracovány ústně nebo písemně. Jako časově nejúspornější varianta se jeví ústní odpovídání celé třídy najednou.

Otázky k textu:

- 1) *V kolik hodin začíná Anetě první vyučovací hodina?*
- 2) *Kdy má Aneta výtvarku?*
- 3) *Kolik hodin češtiny má Aneta?*
- 4) *Kdy má Aneta tělocvik?*
- 5) *V kolik hodin Aneta svačí?*
- 6) *Chodí Aneta do školy o víkendu?*
- 7) *Kdy má Aneta gymnastiku?*
- 8) *Co dělá Aneta při matematice?*
- 9) *Co dělá Aneta při češtině?*
- 10) *Co dělá Aneta ve čtvrtek odpoledne?*
- 11) *Kdy jde Aneta do kina?*

Otázky k textu – předpokládané odpovědi žáků s OMJ:

- 1) *Anetě začíná první hodina v 8 hodin.*
- 2) *Aneta má výtvarku v pátek v 10 hodin.*
- 3) *Aneta má 7 hodin češtiny.*
- 4) *Aneta má tělocvik v pondělí a ve středu.*
- 5) *Aneta svačí v 9:40.*
- 6) *Aneta nechodí do školy o víkendu.*
- 7) *Aneta má gymnastiku v úterý ve 14 hodin.*
- 8) *Aneta při matematice počítá.*
- 9) *Aneta při češtině čte a píše.*
- 10) *Aneta má ve čtvrtek odpoledne plavání.*
- 11) *Aneta jde do kina v pátek ve 20 hodin.*

Otázky k textu jsou pro snadné porozumění formulovány jednoduše a vyžadují jednoznačné odpovědi. Žáci by měli odpovídat celými větami a jejich odpovědi by měly být obsahově shodné s informacemi uvedenými ve výchozím textu.

6.8.4 Vyvození pravidel pro vyjadřování časových údajů

Žáci si text znovu sami tiše přečtou. Vyučující na tabuli napíše otázku *V kolik hodin?* a žáci budou chodit k tabuli a budou na ni zapisovat informace z textu, které na tuto otázku odpovídají. Tyto odpovědi jsou: *v 8, 9, 10, 11 hodin, ve 12 hodin, v 16 hodin, ve 20 hodin*. Bohužel nejsou v textu uvedeny všechny časové údaje, s nimiž se žáci setkají. Chybějící časové údaje proto doplní žáci společně s vyučujícím tak, aby žáci věděli, v jakých případech se užívá předložka *v/ve* a jakým způsobem se užívá *hodinu/hodiny/hodin*.

V kolik hodin?

v jednu hodinu	ve 12, 13, 14 hodin
ve 2, 3, 4 hodiny	v 15, 16, 17, 18, 19 hodin
v 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 hodin	ve 20, 21, 22, 23 hodin

6.8.5 Vyvození pravidel pro vyjadřování pořadí

Pro vyvození pravidel pro vyjadřování pořadí napíše vyučující na tabuli otázku *Kolikátou hodinu?* a žáci budou znovu psát údaje, které lze vyčíst z textu. Jedná se o slova: *první, druhou, třetí, čtvrtou, pátou hodinu*. Vzhledem k tomu, že mnozí žáci druhého stupně základní školy mají více než pět vyučovacích hodin, doplní si společně s vyučujícím výrazy: *šestou, sedmou, osmou hodinu*.

Je možné doplnit i další číslovky řadové, ale pro popis rozvrhu hodin nejsou zapotřebí. Vhodnější je ukázat žákům možný dvojitý zápis číslovek řadových. Jednou jde o zápis slovem, podruhé to může být číslice a za ní je napsaná tečka.

Kolikátou hodinu?

první hodinu = 1. hodinu	pátou hodinu = 5. hodinu
druhou hodinu = 2. hodinu	šestou hodinu = 6. hodinu
třetí hodinu = 3. hodinu	sedmou hodinu = 7. hodinu
čtvrtou hodinu = 4. hodinu	osmou hodinu = 8. hodinu

6.8.6 Práce s vlastním rozvrhem hodin

V závěrečné části tohoto výukového materiálu budou žáci pracovat s vlastním rozvrhem hodin. Úkolem žáků je popsat spolužákovi ve dvojici nebo spolužákům ve skupině vlastní rozvrh hodin. Při popisu je možné zařadit také procvičování kladení otázek. Žáci si se budou navzájem ptát na informace k rozvrhům hodin. Tyto otázky mohou být například: *Co máš v pondělí v 8 hodin? Kdy máš tělocvik? V kolik hodin jdeš na oběd? Co děláš odpoledne? Co děláš při hudebce v úterý?*

Jeden žák vždy otázku vymyslí, položí někomu ze skupiny a dotazovaný žák mu odpoví. Následně druhý žák vymyslí novou otázku a zeptá se třetího spolužáka ve skupině. Třetí spolužák položí další otázku a takto se žáci ve skupině střídají.

Touto závěrečnou částí si žáci procvičí vše, co se naučili při práci s výukovým materiálem. Tvoří otázky, odpovídají na ně a během toho si upevňují nově nabyté znalosti o časových údajích, vyjadřování pořadí, rozvrhu hodin a dnech v týdnu.

6.8.7 Elektronická podoba výukového materiálu č. 6

Pro elektronickou podobu výukového materiálu číslo šest byla využita aplikace *Jamboard*⁴⁰. Předpokladem je, že žáci už budou umět s touto aplikací pracovat, protože s ní byli seznámeni nejpozději u výukového materiálu číslo pět. S tímto materiálem by se mělo pracovat při on-line synchronní distanční výuce. Vhodné jsou k tomu platformy umožňující videokonference jako *Google Meet*, *MS Teams* nebo *Zoom*. Je zapotřebí, aby žáci byli vybaveni mikrofonem, nebo aby měli chytrý telefon, s jehož pomocí budou moci do hovoru aktivně vstupovat.

Žáci se k videokonferenci připojí a před samotným čtením textu si nejprve připomenou *Školní předměty*⁴¹ pomocí výukového materiálu, se kterým už pracovali dříve. Odkaz na tento materiál na platformě *LearningApps.org* zašle vyučující žákům prostřednictvím konverzačního okna u videokonference. Žáci cvičení samostatně vyplní. Vyučující následně nasdílení vlastní obrazovku se správnými výsledky, aby si žáci mohli vlastní řešení zkontrolovat.

Následuje čtení výchozího textu. Vyučující může žákům výchozí text promítnout, nebo jim poslat odkaz na celý vytvořený materiál, jehož první stránkou je právě výchozí text. Pokud vyučující žákům odkaz pošle, mohou se žáci k výchozímu textu v případě potřeby snadno vracet. Jaký způsob čtení textu je zvolen (hlasité čtení, tiché čtení, předčítání úseku textu),

---

⁴⁰ Ukázka elektronické podoby navazujících úkolů k práci s textem, které vytvořila autorka diplomové práce: https://jamboard.google.com/d/1VbKp5VQTtwFZvAh-HjkG200WzuSlFuVqN3XyY_Xc3RY/edit?usp=sharing

⁴¹ <https://learningapps.org/display?v=p1k3yjp8522>

záleží na zvážení každého vyučujícího. Výhody a nevýhody různých způsobů čtení textu jsou uvedeny v kapitole 6.7.2 s názvem *Aktivity během čtení textu*.

Rozvrh hodin žáci vyplňují na straně dvě. V tomto okamžiku už je nutné, aby žáci odkaz na *Jamboard*⁴² měli a mohli s elektronickou podobou výukového materiálu pracovat. Rozvrh hodin žáci vyplňují samostatně pomocí poznámkových papírků, které do předpřipraveného rozvrhu hodin vkládají na základě informací uvedených ve výchozím textu.

	1. hodina	2. hodina	3. hodina	4. hodina	5. hodina	6. hodina
	8:00 – 8:45	8:55 – 9:40	10:00 – 10:45	10:55 – 11:40	11:50 – 12:35	12:45 – 13:30
pondělí	ČJL	M	AJ	ČJL	TV	oběd
úterý	M	ČJL	PŘ	AJ	oběd	
středa	ČJL	ČJL	M	TV	oběd	HV
čtvrtek	AJ	PŘ	ČJL	M	oběd	
pátek	ČJL	M	VV	VV	oběd	

Obrázek: Ukázka vyplněného rozvrhu hodin v elektronické podobě výukového materiálu číslo šest.⁴³

Žáci se při vyplňování rozvrhu hodin mohou sami rozhodnout, zda budou používat jednu barvu poznámkových papírků, nebo zda využijí barvy a různé předměty tímto způsobem v rozvrhu hodin rozliší. Nevýhodou je, že *Jamboard* nabízí pouze pět barev poznámkových papírků a šestý může být bezbarvý. Pokud žák zvolí různé barvy, bude nucen u dvou předmětů použít stejnou barvu. Pro zkontrolování řešení vyučující nasílí žákům vlastní obrazovku se správnými výsledky. Žáci si mohou snadno zkontrolovat, zda rozvrh hodin vyplnili správně. U špatného řešení žáci papírky upraví, aby ve vyplněném materiálu nezůstaly chyby.

Na straně číslo tři v *Jamboardu*⁴⁴ jsou uvedeny otázky ověřující porozumění textu. Zde záleží na vyučujícím, jakou metodu práce zvolí. Žáci mohou být rozděleni do několika skupin po trojicích nebo čtveřicích. Každá skupina dostane vlastní odkaz na *Jamboard*, v němž najde výchozí text a otázky k textu. Ve skupině mohou žáci společně na otázky odpovídat a odpovědi

⁴² Ukázka elektronické podoby navazujících úkolů k práci s textem, které vytvořila autorka diplomové práce: https://jamboard.google.com/d/1VBKP5VQTwFZvAh-HjkG200WzuSIFuVqN3XyY_Xc3RY/edit?usp=sharing

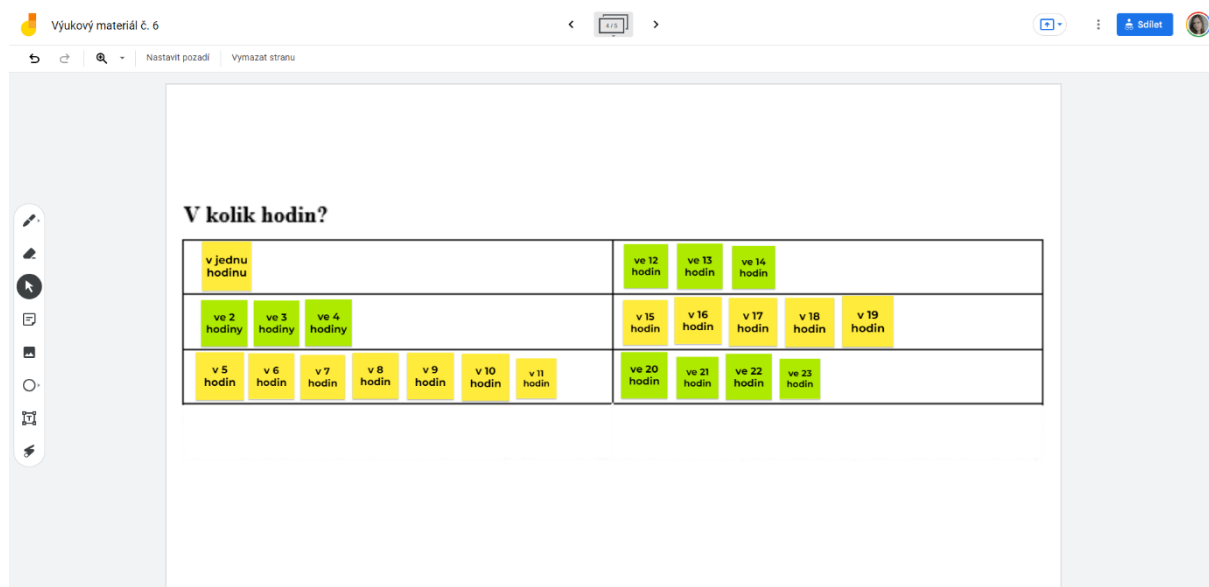
⁴³ Ukázka elektronické podoby navazujících úkolů k práci s textem, které vytvořila autorka diplomové práce: https://jamboard.google.com/d/1VBKP5VQTwFZvAh-HjkG200WzuSIFuVqN3XyY_Xc3RY/edit?usp=sharing

⁴⁴ Ukázka elektronické podoby navazujících úkolů k práci s textem, které vytvořila autorka diplomové práce: https://jamboard.google.com/d/1VBKP5VQTwFZvAh-HjkG200WzuSIFuVqN3XyY_Xc3RY/edit?usp=sharing

zaznamenávat pomocí poznámkových papírků. Po uplynutí určitého času (například po 10 nebo 15 minutách) se všechny skupiny spojí zase do jednoho společného hovoru a pod vedením vyučujícího si budou navzájem odpovědi sdělovat a kontrolovat.

Další možností je společné odpovídání na uvedené otázky. Vyučující v takovém případě sdílí buď vlastní obrazovku s otázkami, nebo žákům pošle odkaz na jednu společnou stránku v *Jamboardu*. Vyučující může žáky vyvolávat, aby na otázky odpovídali, nebo se žáci mohou sami hlásit o slovo. Žák, který řekne správnou odpověď, ji zaznamená na poznámkový papírek a umístí na správné místo v *Jamboardu*.

Následuje vyvozování odpovědí na otázku *V kolik hodin?* na základě informací uvedených ve výchozím textu. K tomuto vyvozování by mělo docházet společně. Vyučující pošle žákům odkaz na jeden společný *Jamboard*, v němž bude výchozí text a tabulka s otázkou, na kterou žáci odpovídají. Všichni žáci budou pracovat společně v jednom *Jamboardu*. Vyučující může sdílet vlastní obrazovku. Žáci nejprve vyhledávají odpovědi na otázku ve výchozím textu. Každou odpověď napíší na jeden samostatný poznámkový papírek. Ten nechají náhodně umístěný v stránce s tabulku. V okamžiku, kdy jsou z textu vypsány všechny možnosti odpovědí, zapojí se také vyučující. Rozdělí údaje dle kritérií uvedených v kapitole 6.7.4 s názvem *Vyvození pravidel pro vyjadřování časových údajů*. Dále také spolu s žáky doplní časové údaje, které nebylo možné do tabulky zaznamenat na základě výchozího textu, aby žáci měli v doplněné tabulce všechny hodiny.

Obrázek: Ukázka vyplněné tabulky v elektronické podobě výukového materiálu číslo šest.⁴⁵

⁴⁵ Ukázka elektronické podoby navazujících úkolů k práci s textem, které vytvořila autorka diplomové práce: https://jamboard.google.com/d/1VBKP5VQTtwFZvAh-HjkG200WzuSIFuVqN3XyY_Xc3RY/edit?usp=sharing

Vyvození odpovědí na otázku *Kolikátou hodinu?* dochází stejně, jako u předchozí otázky. Žáci pracují společně v jednom *Jamboardu*. Vyučující nechá žáky, aby do tabulky nejprve doplnili ty údaje, které je možné vyčíst z úvodního textu. Následně žákům pomůže poznámkové papírky rozřídít do tabulky a doplní k nim druhou možnost zápisu. Mělo by dojít k vysvětlení dvojího způsobu zápisu stejně jako to je uvedeno v kapitole 6.7.5 s názvem *Vyvození pravidel pro vyjadřování pořadí*.

The screenshot shows a Jamboard interface with a table titled "Kolikátou hodinu?". The table has two columns and four rows. The first column contains ordinal numbers from 1 to 4, and the second column contains cardinal numbers from 1 to 8. The text is written in a light blue font on a white background.

první hodinu	1. hodinu	pátou hodinu	5. hodinu
druhou hodinu	2. hodinu	šestou hodinu	6. hodinu
třetí hodinu	3. hodinu	sedmou hodinu	7. hodinu
čtvrtou hodinu	4. hodinu	osmou hodinu	8. hodinu

Obrázek: Ukázka vyplněné tabulky v elektronické podobě výukového materiálu číslo šest⁴⁶

Pro závěrečnou práci s vlastním rozvrhem hodin budou žáci rozděleni do skupin po trojicích až čtveřicích dle počtu žáků. Žáci pracují stejným způsobem, jaký je uveden v kapitole 6.7.6. Jeden žák formuluje a položí otázku, druhý na ni odpovídá. Následně se druhý žák zeptá třetího žáka, který odpovídá a takto se střídají. Dle časových možností by měl každý žák ve skupině formulovat a zodpovědět minimálně čtyři otázky.

⁴⁶ Ukázka elektronické podoby navazujících úkolů k práci s textem, které vytvořila autorka diplomové práce: https://jamboard.google.com/d/1VBKP5VQTtwFZvAh-HjkG200WzuSIFuVqN3XyY_Xc3RY/edit?usp=sharing

7 Reflexe k užití výukových materiálů při výuce

Vytvořené výukové materiály a jejich vhodnost byly testovány při výuce češtiny jako cizího jazyka v jazykových skupinách s žáky nově příchozími z Ukrajiny od února 2022. Počet právě přijatých žáků byl mírně proměnlivý. Průběžně pohyboval od 46 do 48 žáků z Ukrajiny. Díky dobrému technickému zázemí základní školy bylo možné, aby s žáky byla vyzkoušena elektronická i papírová podoba vytvořených výukových materiálů. Reflexe jednotlivých výukových materiálů je založena především na pozorování žáků při práci. Pozornost byla věnována tomu, jak žáci porozuměli pokynům, jak byli schopni s materiálem pracovat a zda po práci s daným výukovým materiálem bylo dosaženo původně předpokládaného cíle.

7.1 Výukový materiál č. 1

Nejprve byl s žáky všech ročníků základní školy testován výukový materiál číslo jedna. Žáci zkoušeli pracovat se spojováním kartiček v elektronické podobě výukového materiálu na interaktivní tabuli. Střídali se v tom, kdo spojoval vybraná slova k sobě. Po vyzkoušení je nutno uznat, že pro mladší žáky (1. – 3. ročník základní školy) byla práce s nadbytečnými obrázky zbytečnou komplikací, která by do budoucna mohla být odstraněna. Pro žáky dalších ročníků (4. – 9. ročník základní školy) nepředstavovaly nadbytečné obrázky žádnou komplikaci.

V papírové podobě jsou obsaženy pouze dvojice, které k sobě opravdu patří. Spojování pojmu s obrázkem bylo pro všechny skupiny žáků snadné, protože žáci rovnou na slovo a obrázek viděli a měli spojování vyzkoušené z elektronické podoby stejného výukového materiálu.

Pexeso žáci zkoušeli hrát žáci v různých skupinách odlišnými způsoby. Žáci 1. – 5. ročníku základní školy začínali jednou společnou hrou v elektronické podobě na tabuli. Tento způsob se ukázal jako zdlouhavý a nezajímavý, protože dlouho trvalo, než se žáci dostali opakovaně ke slovu. Rozdělení do menších skupinek a práce s papírovou podobou hry byla pro žáky zajímavější a byla viditelná větší motivace u žáků, kteří toužili vyhrát a nasbírat co největší množství správných párů.

Žáci 6. – 9. ročníku základní školy pracovali s pexesem v počítačové učebně. Byl jim zaslán odkaz na elektronickou podobu pexesa a hráli sami proti sobě. Autorka práce při tvorbě materiálu nepředpokládala, že by během takového způsobu práce s výukovým materiálem mohla v počítačové učebně vzniknout soutěžní atmosféra. Hra měří čas potřebný ke spojení všech správných párů. Žáci si začali výsledné časy mezi sebou vzájemně porovnávat. Nejrychlejší výsledné časy byly kolem tří minut. Během hodiny vznikla na tabulka vítězů

a všichni se snažili dosáhnout nejlepšího umístění. Aktivita žáky zaujala a s ohledem na rychlost spojování ke konci vyučovací hodiny lze říci, že si žáci slovní zásobu uvedenou na kartičkách z větší části osvojili.

Práce se studijními kartičkami byla určena na opakování a procvičování již osvojené slovní zásoby. Z toho důvodu nečinila žákům slovní zásoba uvedená na kartičkách žádné potíže. Aktivitu zvládli žáci všech ročníků základní školy. Pro žáky druhého stupně se jevila dokonce jako příliš jednoduchá a bylo by na místě zvážit navýšení obtížnosti. K tomu by mohlo dojít například skrze propojení již osvojené slovní zásoby s barvami, případně s určováním vlastních školních pomůcek.

7.2 Výukový materiál č. 2

Velmi různé přijetí měl mezi žáky s odlišným mateřským jazykem výukový materiál číslo dvě. Žáci druhého stupně základní školy nejvíce ocenili elektronickou podobu materiálu, v níž si každý řešil slovní zásobu a popis školní třídy sám. To samé není možné říci o žácích prvního stupně základní školy. V jejich případě se elektronická podoba výukového materiálu ukázala jako příliš složitá. Velkou komplikací pro ně byl skutečnost, že na začátku popisu obrázku nevidí všechna slova, která se popisu týkají. Mladší žáci často slova zapomínali, nebyli si jistí, zda už nějaké slovo nepřiradili k jinému bodu a celkově byli při práci hodně zmatení. Obecně lze u tohoto výukového materiálu říci, že v elektronické variantě žáci hodně zaměňovali vyznačený bod u notebooku se židlí a nabízená slova jim potom nevycházela správně.

Pro žáky na prvním stupni základní školy byla zajímavější papírová podoba výukového materiálu. Kartičky si může každý vyučující upravit dle vybavenosti třídy, v níž se výuka odehrává. Žáci s odlišným mateřským jazykem navštěvující 1. – 3. ročník nejvíce ocenili papírové kartičky, které lepili na správné místo ve třídě. Aktivita pro ně byla nejzajímavější i z toho důvodu, že nemuseli při plnění úkolu tiše sedět, ale mohli se pohybovat po třídě.

Žáky s odlišným mateřským jazykem ze 4. – 5. ročníku základní školy zaujala práce s tištěným materiálem odpovídajícím elektronické variantě. Dostali na stůl obrázek se školní třídou a s vyznačenými body, k nimž přiřazovali správná slovíčka z nabízených kartiček. Žáci nejprve doplňovali slova, kterými si byli jistí a teprve potom jim na stole zůstaly kartičky se slovy, která neznali, nebo si u nich nebyli zcela jisti jejich významem. Touto metodou se téměř všichni žáci dostali ke správnému řešení. Malé množství chyb si opravili při společné kontrole na tabuli.

Při vyučovací hodině následující druhý den po té hodině, v níž byl výukový materiál číslo dvě testován, bylo vyzkoušeno, zda žáci s mírným časovým odstupem dokáží popsat školní

třídu. Největší schopnost popsat školní třídu se projevila u nejstarší skupiny žáků z druhého stupně. Nejméně úspěšní byli žáci 1. – 3. ročníku základní školy.

7.3 Výukový materiál č. 3

Výukový materiál číslo tři splnil svůj cíl v tom směru, že žáci byli po použití materiálu schopni se snáze orientovat ve vlastních rozvrzích hodin, které na základní škole měli. Elektronická podoba tohoto materiálu byla po stránce formální a funkční snadno pochopitelná pro všechny a žáci s ní pracovali bez větších potíží. Jisté komplikace se ukázaly ve stránce obsahové. Žáci vznášeli připomínky k předmětům, které byly v materiálu uvedeny. Žákům 1. – 3. ročníku chyběly v tabulce předměty *svět kolem nás* (SKN) nebo *člověk a svět práce* (ČSP). Dále žákům 4. – 5. ročníku chyběl název předmětu *vlastivěda* (VL). Ten se ale z pohledu autorky práce jen obtížně spojuje s nějakým obrázkem, protože jde o předmět, který v sobě má obsažen *dějepis* i *zeměpis*.

Fyziku (F) hledali ve výčtu předmětů žáci druhého stupně. Tento předmět nebyl do cvičení zařazen z toho důvodu, že autorka diplomové práce nenašla dostatečně srozumitelný a výstižný obrázek pro tento předmět.

Na základě připomínek ze strany žáků a na základě pozorování autorky práce by bylo vhodné, aby byly v elektronické verzi výukového materiálu vytvořeny dva samostatné materiály. Jeden z těchto materiálů by byl určen žákům prvního stupně základní školy a obsahoval by předměty, které se na tomto stupni základního vzdělávání vyučují. Varianta pro žáky druhého stupně základní školy by potom obsahovala navíc předměty odborného zaměření. Jde o předměty jako je například *chemie*, *fyzika*.

Papírová podoba materiálu byla žáky připomínkována stejně jako elektronický materiál. Pro žáky 1. – 3. ročníku základní školy byla nejvhodnější snadná varianta způsobu práce s tištěnými kartičkami. Žáci trojice spojili a správné řešení si ověřili spolu s vyučujícími promítnutím elektronické verze na tabuli.

Žáci 4. – 5. ročníku základní školy zvládali obtížnější variantu s kladením otázek. Pro žáky druhého stupně byla největší výzvou obtížná varianta práce s kartičkami, kde museli kartičky spojit do správných trojic pomocí otázek a odpovědí a následně si procvičovali časování sloves při doplňování činností a aktivit, které v jednotlivých předmětech uskutečňují.

7.4 Výukový materiál č. 4

Cíl, s nímž byl výukový materiál vytvořen, byl splněn. Žáci si osvojili slovesa spojená s činnostmi a aktivitami realizovanými ve školním prostředí díky pantomimickému předvádění významů těchto sloves.

Pro nejmladší žáky s odlišným mateřským jazykem 1. – 3. ročníku základní školy byla při prezenční výuce vhodná jednoduchá pantomima, při níž pouze hádali daná slovesa a po uhodnutí se střídali. Kvůli rychlému střídání žáky aktivita bavila, neztráceli pozornost a slovesa si velmi rychle zapamatovali.

Žáci s odlišným mateřským jazykem navštěvující 4. – 5. ročník základní školy přidávali k hádání sloves také jejich časování. S ohledem na to, že jde o trochu starší žáky, nečinila jim tato složitější varianta žádné potíže.

Pokročilou verzi, při níž museli tvořit s uhodnutými slovesy smysluplné věty, zkoušeli žáci druhého stupně základní školy. Obtížnější zadání mělo za následek zvýšenou časovou náročnost hry. Na základě pozorování lze říci, že i díky odstupňované obtížnosti žáky s odlišným mateřským jazykem různých ročníků aktivita bavila a splnila cíl, s nímž byla vytvořena. Žáci si slovesa a jejich význam zapamatovali a dle zpětné vazby dalších vyučujících pracujících na základní škole byli žáci po vyzkoušení tohoto materiálu schopni lépe reagovat na nějaké pokyny. Vliv na lepší porozumění byl znatelný.

Varianta pro distanční synchronní výuku bohužel v tomto případě vyzkoušena nebyla. Aby byl výstup pozorování validní, museli by žáci význam zadaných sloves předvádět pantomimicky z domu, protože počítače ve školní počítačové učebně nejsou vybaveny webovou kamerou. Při pokusu o testování tohoto materiálu v on-line prostředí bylo dalším problémem to, že žáci nově přichozí z Ukrajiny ve většině případů nemají doma lepší technické vybavení, než je chytrý mobilní telefon. Z tohoto důvodu nebyl vytvořený výukový materiál číslo čtyři testován v jeho variantě pro distanční výuku.

7.5 Výukový materiál č. 5

Tento výukový materiál slouží k mechanickému procvičování časování sloves. Jeho kognitivní náročnost je nízká. Žáci pouze opakovaně uplatňují již dříve získané znalosti o časování sloves. U žáků 1. – 3. ročníku byla testována rychlá prezenční podoba hry. Na základě pozorování lze říci, že došlo k upevnění znalostí o časování sloves. U žáků se projevila soutěživost a snaha dostat se do cíle jako první. Za úspěch lze označit také opakované hraní, které bylo realizováno

na základě žádosti ze strany žáků. Každé z odehraných kol byli žáci schopni projít v kratším čase, protože časování sloves se pro ně stalo automatickou záležitostí, o které nemusí přemýšlet. Pro žáky 4. – 5. ročníku základní školy byla zvolena pomalá hra při prezenční výuce. Všichni hráli, ale během pozorování byl přibližně od poloviny herního plánu znatelný pokles motivace a nadšení ze hry. Autorka práce vyhodnotila prezenční pomalou hru jako méně vhodnou variantu. Je pravděpodobné, že v případě rychlé hry by byli žáci více motivováni hrát hru několikrát znovu jako tomu bylo u skupiny mladších žáků a došlo by k většímu upevnění znalostí o časování sloves.

Elektronickou podobu hry zkoušeli žáci druhého stupně. Byla u nich zvolena i kvůli jejich větší zdatnosti při práci s různými aplikacemi. Vytvoření figurek pomocí poznámkových papírků nepředstavovalo pro žáky problém. Autorka práce byla již poučena o příliš zdlouhavé pomalé hře, proto žáci hráli rychlou hru a zahráli si několik kol v různých skupinách. Na základě pozorování nelze jednoznačně říci, zda je lepší, když si kostkou hází na webových stránkách každý sám, nebo když kostkou hází jeden žák a obrazovku spolužákům sdílí. Každé skupině vyhovoval jiný způsob.

Ačkoliv elektronickou podobu hry pro synchronní distanční výuku zkoušela pouze jedna skupina žáků, domnívá se autorka, že by tímto způsobem byli schopni pracovat také mladší žáci. Pokud by chtěl vyučující mladším žákům hru ještě usnadnit, může žákům papírky se jmény v *Jamboardu* připravit předem. Žáci se potom pouze připojí, najdou svá jména ve skupinách, do kterých patří, pustí si kostku a mohou hrát.

7.6 Výukový materiál č. 6

Poslední výukový materiál nebyl testován na nejmladší skupině žáků 1. – 3. ročníku základní školy. U těchto žáků byl podniknut pokus o přečtení výchozího textu, ale text byl pro tyto žáky příliš obtížný a dlouhý. Žáci nebyli schopni ani s výraznou pomocí autorky práce vyplnit rozvrh hodin, textu vhodně porozumět a plnit další navazující úkoly. Pro autorku práce bylo překvapivé, že někteří žáci z této skupiny neuměli ani hodiny, proto pro ně byly příliš obtížné i časové údaje, které nevyžadují velkou jazykovou znalost. S touto skupinou se upustilo od celého materiálu čtení s porozuměním, ale proběhla alespoň snaha o procvičení otázek a odpovědí s vlastním rozvrhem hodin. Žáci si tak navzájem ve tříčlenných až čtyřčlenných skupinách pokládali otázky jako *Co máš v pondělí? Máš v úterý matematiku? Kdy máš tělocvik? Co děláš při matematice?* a další žáci na tyto otázky odpovídali.

Žáci navštěvující 4. a 5. ročník základní školy pracovali s vytvořeným výukovým materiálem číslo šest při prezenční výuce. Na začátku vyplňovali žáci společně s autorkou diplomové práce již dříve zmíněný výukový materiál k tématu *Školní předměty*⁴⁷. Toto opakování trvalo přibližně pět minut. Potom každý žák dostal vlastní kopii pracovního listu, na kterém byl výchozí text s očíslovanými řádky a tučně vyznačenými dny v týdnu, s rozvrhem hodin s předepsanými dny a časy, s otázkami ověřujícími porozumění čtenému textu a se dvěma tabulkami na vyvození pravidel pro vyjadřování času a pořadí.

Text byl čten nejdřív hlasitě společně v celé třídě, následně četl každý žák text tiše sám a spolu s tímto tichým čtením zkoušel vyplnit tabulku rozvrhu hodin. Když měli všichni žáci rozvrh hodin vyplněný, přišla na řadu společná kontrola. Na tabuli byl promítnut prázdný rozvrh hodin z pracovního listu a žáci tam chodili zapisovat předměty tak, jak je měli zaznamenané ve svých pracovních listech. Pokud nějaký z žáků nesouhlasil s řešením jiného spolužáka, přihlásil se a navrhl řešení jiné. V takovém případě se všichni vraceli do výchozího textu, aby si správnost jednoho z navrhovaných řešení ověřili. Nakonec byl rozvrh hodin doplněn. Tato fáze spolu se čtením trvala téměř 30 minut.

Na otázky ověřující porozumění textu dostali žáci nejprve přibližně pět minut, aby je ve skupinách společně zodpověděli. Po vypršení časového limitu došlo ke společné kontrole v celé třídě. Vždy jeden žák přečetl otázku a řekl k ní rovnou odpověď. Potom vyvolal dalšího žáka a takto se střídali. Touto aktivitou se vyčerpal všechn čas, který zbýval do konce vyučovací hodiny. Nebyl tedy naplněn původní předpoklad, že se celý výukový materiál číslo šest stihne vyplnit v rámci jedné vyučovací hodiny.

Na začátku další vyučovací hodiny si žáci nejprve výchozí text připomněli společným hlasitým čtením. Poté se na základně textu snažili vyvozovat odpovědi na otázky *V kolik hodin? Kolikátou hodinu?* a odpovědi zaznamenávat nejprve společně na tabuli. S pomocí autorky práce došlo k rozřazení časových údajů dle předložky *v/ve* a dle tvaru *hodinu/hodiny/hodin*. Chybějící časové údaje byly společnými silami doplněny. Vyvozování údajů k vyjadřování pořadí probíhalo stejným způsobem a opět byly ve spolupráci s autorkou práce doplněny do tabulky další údaje související s pořadím. Autorka práce žákům objasnila dvojí možný zápis pořadí, tedy slovem, nebo číslovkou, za kterou se píše tečka. Žáci si všechny informace zaznamenávali do tabulek v pracovních listech. Čtení s následným vyvozením a vysvětlením těchto pravidel trvalo přibližně 30 minut.

---

⁴⁷ <https://learningapps.org/display?v=p1k3yjp8522>

Ve zbývajícím čase žáci pracovali s vlastními rozvrhy hodin, navzájem si kladli otázky a odpovídali na ně. Ačkoliv se jednalo o aktivitu shrnující téměř všechny předchozí výukové materiály, zvládali žáci tento úkol bez větších potíží. Jediným větším problémem pro žáky byl správný slovosled, který v mnoha větných celcích nedodržovali.

7.6.1 Výukový materiál č. 6 – reflexe on-line materiálu

Elektronická podoba tohoto materiálu byla testována s žáky druhého stupně základní školy. Výhodou bylo, že tito žáci už uměli pracovat s aplikací *Jamboard* a práce ve skupinách při hovoru skrze platformu *Google Meet* jim nečinila žádné potíže.

Ačkoliv byli žáci 6. – 9. ročníku při práci rychlejší, nebylo možné všechny aktivity splnit v rámci jedné vyučovací hodiny. Z toho důvodu byla práce rozložena do dvou vyučovacích hodin.

Během první vyučovací hodiny žáci začínali stejně jako předchozí skupina připomenutím školních předmětů skrze odkaz na materiál s názvem *Školní předměty*⁴⁸. Toto úvodní cvičení určené k opakování žáci zvládli velmi snadno.

Autorka práce předpokládala, že žákům druhého stupně půjde vypracovávání materiálu rychleji než žákům 4. a 5. ročníku, proto zde zvolila jiný postup při čtení výchozího textu. Vždy byl nejprve autorkou přečten jeden větný celek. Tento větný celek následně četl nahlas nějaký žák. Při čtení se žáci soustředili nejen na obsah textu, ale také na výslovnost, přízvuk a intonaci. Po přečtení dostali za úkol si text znovu přečíst a samostatně vyplnit rozvrh hodin pomocí poznámkových papírků. Žáci už uměli s těmito papírky pracovat, proto pro ně bylo vyplňování snadné. Někteří žáci si stěžovali, že nemají k dispozici dostatek barev papírků dle uvedených předmětů, ale to je omezení aplikace *Jamboard*, které autorka práce nedokáže ovlivnit. Kontrola byla provedena společným doplněním jednoho rozvrhu hodin, který se promítal na tabuli.

Následovaly otázky ověřující porozumění textu. S ohledem na šikovnost starších žáků vyplňovali odpovědi na otázky pouze ve dvojicích. Za účelem větší komunikace mezi žáky se potom dvojice spojily do čtveřic, které si vzájemně odpovědi porovnávaly. Poté se odpovědi na otázky kontrolovaly společně v celé třídě zapisováním do promítnutého společného *Jamboardu*.

Vyvozování pravidel pro určování času a pořadí a popis vlastního rozvrhu vyšel i v této skupině žáků až na druhou vyučovací hodinu. Při vyvozování žáci pracovali v jednom společném

---

⁴⁸ <https://learningapps.org/display?v=p1k3yjp8522>

Jamboardu, ale každý žák tam mohl přepisovat informace z vlastního počítače. Žáci vždy nejprve vypsali informace, které bylo možné vyčíst z textu. Tyto informace následně s autorkou práce roztřídili dle určitých kategorií a přidali k nim další údaje nevyskytující se ve výchozím textu. Žákům byla vysvětlena pravidla pro vyjadřování času, pořadí i možný dvojitý zápis pro vyjádření pořadí. Tuto aktivitu zvládla skupina ze druhého stupně základní školy splnit přibližně za 25 minut.

Jako poslední byla na řadě práce s vlastními rozvrhy hodin. Výhodou v této skupině bylo, že se rozvrhy hodin žáků na druhém stupni napříč ročníky a třídami velmi liší. Žáci si tak ve čtyřčlenných skupinách procvičili nově nabyté znalosti i z předchozích výukových materiálů a zároveň si vyzkoušeli kladení otázek a tvoření odpovědí.

U této skupiny žáků zbylo na konci druhé vyučovací hodiny přibližně pět minut času, ve kterém měla autorka práce možnost se ptát na zpětnou vazbu k výukovému materiálu číslo šest. Sami žáci zhodnotili materiál jako náročný, což odpovídalo očekávání autorky práce. Skupina nejstarších žáků zvládla s materiálem pracovat nejlépe, ale pro mladší žáky byl materiál příliš obtížný a nelze ho doporučit pro skupinu 1. – 3. ročníku základní školy.

Závěr

Diplomová práce si kladla za cíl vytvořit několik výukových materiálů pro výuku češtiny žáků s odlišným mateřským jazykem na české základní škole. Tyto výukové materiály byly zaměřeny na téma škola a měly usnadnit žákům nově příchozím z Ukrajiny orientaci v prostředí české základní školy. Zároveň by tyto výukové materiály měly být použitelné při prezenční i distanční výuce. Těmto výukovým materiálům předcházela teoretická část práce.

V teoretické části práce byla nejprve věnována pozornost objasnění pojmů prezenční a distanční výuka. Distanční výuka byla dále rozdělena na on-line výuku (synchronní i asynchronní) a off-line výuku. Opomenuta nemohla být výuka hybridní (smíšená), která byla ve školním roce 2021/2022 častá.

Čeština jako cizí jazyk a čeština jako druhý jazyk jsou pojmy, jimž byly věnovány další dvě kapitoly teoretické části práce. Oba pojmy byly definovány, aby nedocházelo k jejich zaměňování. Zmíněna zde byla také problematika spisovné a hovorové slovní zásoby při osvojování češtiny jako cizího jazyka. Jedná se o problematiku diskutovanou lingvisty, kteří k ní zatím nezaujali k jednoznačně shodné stanovisko.

V další kapitole došlo k rozlišení pojmů žák cizinec a žák s odlišným mateřským jazykem. Tyto pojmy zde byly definovány na základě odborné literatury a aktuálně platných legislativních dokumentů.

Možnostem podpory při vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem a jejich rodinám je věnována pátá kapitola. Jsou zde přiblíženy možnosti, které mohou využít školy, jako je například pomoc adaptačního koordinátora, nebo jsou zde uvedeny podmínky pro založení a vedení skupiny pro bezplatnou jazykovou přípravu. Žáci s odlišným mateřským jazykem a jejich rodiny se dále mohou obrátit na různé organizace, které nabízejí nejen kurzy českého jazyka, ale také například tlumočnické služby a další pomoc.

Praktická část diplomové práce obsahuje šest vytvořených výukových materiálů k tématu škola pro výuku bez zprostředkovacího jazyka. Každý z nich je možno použít ve dvou variantách. Jedna varianta je určena pro prezenční výuku na základní škole, druhou lze využít v případě distanční výuky. V úvodu praktické části byla definována skupina žáků testující vytvořené materiály. Jednalo se o žáky z Ukrajiny, kteří se přihlásili ke vzdělávání na českých základních školách se znalostí českého jazyka na úrovni A0. Za účelem usnadnění orientace v novém prostředí jsou materiály zaměřeny na školní pomůcky a předměty, rozvrh hodin, časové údaje a na činnosti a aktivity provozované ve škole.

Každý z vytvořených materiálů je popsán, jsou u něj vytyčeny cíle, jichž by se mělo při práci s materiálem dosáhnout a jsou k němu přidány metodické poznámky určené pro vyučující, kteří by měli zájem tyto materiály použít při výuce. Někde je nabídnuta pouze jedna varianta práce s materiálem, ale u vybraných materiálů je popsáno více možností, nebo jsou dokonce uvedeny návrhy s různou úrovní obtížnosti. U elektronické podoby materiálů jsou uvedeny odkazy na konkrétní materiály, je popsán způsob práce s těmito materiály a je vždy také zmíněno, zda je materiál nutno použít při on-line synchronní distanční výuce, či zda postačí on-line asynchronní distanční výuka.

Reflexe vytvořených výukových materiálů je nezbytnou součástí praktické části práce. Materiály byly v praxi testovány ve třech jazykových skupinách s celkovým počtem od 46 do 48 žáků. Nejmladší skupinu tvořili žáci 1. – 3. ročníku základní školy, druhou skupinou byl 4. – 5. ročník a poslední skupina byla složená z žáků druhého stupně základní školy (6. – 9. ročník). U nejstarší skupiny byla nejčastěji testována elektronická podoba výukových materiálů. Kvůli malé, téměř žádné, znalosti českého jazyka jsou výsledky reflexe založeny především na pozorování autorky práce. Pouze v případě posledního materiálu bylo možné získat jednoduchou ústní zpětnou vazbu od žáků z nejstarší skupiny.

Výukové materiály číslo jedna až číslo pět jsou použitelné při prezenční výuce napříč celou základní školou, ale v případě distanční výuky je nutné zohlednit technické vybavení žáků. Při testování šestého výukového materiálu se ukázalo, že jeho obtížnost přesahovala schopnosti nejmladších žáků a není tedy možné materiál u této skupiny využít v jeho plné podobě. Výukový materiál číslo šest byl také jediným materiálem, kterého se autorce práce nepodařilo správně odhadnout potřebnou časovou dotaci. Proti původnímu předpokladu, že bude zapotřebí pouze jedna vyučovací hodina, se ukázalo, že je nutné práci s tímto materiálem věnovat dvě vyučovací hodiny.

Na základě subjektivní zpětné vazby od dalších vyučujících na základní škole je možno říci, že žáci se po práci s vytvořenými materiály dokázali lépe orientovat ve školním prostředí a rychleji reagovali na různé pokyny. Cíl diplomové práce lze považovat za splněný.

Seznam použitých zdrojů

HAUSENBLAS, Ondřej. *Čtení s porozuměním a aktivizace žáka: Činnosti před četbou – při četbě – po četbě literárních textů*. In: Čtenářská gramotnost jako vzdělávací cíl každého žáka.

Praha: Česká školní inspekce, 2010, s. 53. [online]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=78120>

HENDRICH, Josef et. al. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: SPN, 1988.

HOLÁ, Lída. *Běžně mluvená čeština ve výuce češtiny jako cizího jazyka*. In: Variety češtiny a čeština jako cizí jazyk. Vydání první. Praha: Akropolis, 2017. 296 s. ISBN 978-80-7470-185-6.

HRDLIČKA, Milan. *Kapitoly o češtině jako o cizím jazyku*. Vydání 1. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2010. 248 s. ISBN 978-80-7043-867-1.

HRDLIČKA, Milan. *Spisovná a obecná čeština ve výuce cizinců*. In: Variety češtiny a čeština jako cizí jazyk. Vydání první. Praha: Akropolis, 2017. 296 s. ISBN 978-80-7470-185-6.

CHODĚRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků. Úvod do vědního oboru*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2274-5.

Kolektiv autorů. *Adaptační koordinátor na základní škole*. Národní pedagogický institut České republiky, Praha, 2020) – dostupné z: <https://cizinci.npi.cz/wp-content/uploads/2020/12/web-Adaptacni-koordinator-2.pdf>, cit. [2022-03-03].

Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem, MŠMT, Praha, 23. 9. 2020, dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/09/metodika_DZV_23_09_final.pdf, [21-09-2021]

Metodický materiál MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání od 1. září 2021, dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/metodicky-material-msmt-k-poskytovani-bezplatne-jazykove>, cit. [2022-03-03].

NEKULA, Marek a Kateřina ŠICHOVÁ, ed. *Variety češtiny a čeština jako cizí jazyk*. Praha: Akropolis, 2017. Čeština jako cílový jazyk. ISBN 978-80-7470-185-6.

RADOSTNÝ, Lukáš., TITĚROVÁ, Kristýna a kol. *Žáci s odlišným mateřským jazykem v českých školách*. Praha: Meta o.s. – Sdružení pro příležitosti mladých migrantů, 2011. ISBN 978-80-254-9175-1.

ROUBALOVÁ, Eva. *Ovlivňuje odlišná kultura výuku češtiny?* In: Čeština jako cizí jazyk v průsečíku pohledů. Vydání první. Praha, Euroslavica, 2018. 324 s. ISBN 978-80-7308-884-2.

SICHINGEROVÁ, Lucie, VÁGNEROVÁ Tereza a kol. – *Metodická příručka pro práci adaptačního koordinátora základní školy*. Dostupné z: http://masarykovazs.cz/wp-content/uploads/2019/11/Metodick%C3%A1-p%C5%99%C3%ADru%C4%8Dka_adaptacni_koordinator.pdf, cit. [2022-03-03].

Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme. 2. české vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1425-2.

ŠEBESTA, Karel. *Druhý a cizí jazyk: osvojování a vyučování: terminologický slovník*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. ISBN 978-80-7308-554-4.

ŠIMÁČKOVÁ, Hana. *Online jazyková výuka zábavně a profesionálně*. In: Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka 2020. Vydání první. Praha: Akropolis, 2020. ISBN 978-80-7470-343-0.

ŠORMOVÁ, Kateřina, HUDÁKOVÁ, Andrea a kol. *Čeština jako druhý jazyk. Metodická perspektiva*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2019. ISBN 978-80-7308-966-5.

Vyhláška č. 271/2021 Sb., *o základním vzdělávání a některých záležitostech plnění povinné školní docházky*. Dostupná také z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlasiky-ke-skolskemu-zakonu>, cit. [2022-03-03].

Zákon 349/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., *o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*, ve znění pozdějších předpisů.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR. Dostupný také z:
<http://ftp.aspi.cz/opispdf/2020.html> [vid. 2021-07-09].

ZEMEK, Josef. *Využití webových aplikací, mobilních telefonů a sociálních sítí ve výuce jazyků*.
In: Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka 2019. Vydání první. Praha: Akropolis, 2019. ISBN 978-80-7470-275-4.

Seznam a citace obrázků

str. 26 – obrázek: *Postup školy při organizaci jazykové přípravy žáků cizinců a žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka v základním vzdělávání*. In: Metodický materiál MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání od 1. září 2021, dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/metodicky-material-msmt-k-poskytovani-bezplatne-jazykove>, cit. [2022-03-03].

str. 33 a str. 72 – obrázek: *Penál*. In: promaminky.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.promaminky.cz/uploads/photos/topic/prispevek-uzivatele-lucie-chmielova-snany-do-diskuze-penal-do-skoly-z-13-2-2018-0-09-13-319145/orig/img-dsc-0498-400-02-31-wd-pt-86738.jpeg>.

str. 33 a str. 72 – obrázek: *Pero*. In: aki-dekorace.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.aki-dekorace.cz/fotky11828/facebook/stabilo.jpg>.

str. 34 a str. 72 – obrázek: *Vodové barvy*. In: oferta.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://www.oferta.cz/fotky44398/fotos/_vyr_1045roro8o2.jpg.

str. 34 a str. 72 – obrázek: *Pastelky*. In: republikasportu.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://www.republikasportu.cz/trojhranne-pastelky-jumbo-12-ks-1-zlata-barva-detail-big_ies1649244.jpg.

str. 34 a str. 72 – obrázek: *Tužka*. In: i.actva.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://i.actva.cz/i/1/1/b60/db60/600x600/HgcOmh_600x600_f6bd1e762215706a.jpg.

str. 34 a str. 72 – obrázek: *Fixy*. In: static.onlineshop.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://static.onlineshop.cz/data/eshop_online/product/d/169/841236/fixy-s-vuni-jumbo-12-barev-vypratelne.jpg.

str. 34 a str. 72 – obrázek: *Voskovka*. In: detskykramek.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://www.detskykramek.cz/images/stories/virtuemart/product/GKI15093_voskovky_na_textil.jpg.

str. 34 a str. 72 – obrázek: *Guma*. In: malirske-platno.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://www.malirske-platno.cz/fotky7810/fotos/_vyr_1794Guma-mazacia-koh-i-noor-rozne-velkosti.jpg.

str. 34 a str. 73 – obrázek: *Pravítko*. In: papirnictvipavlik.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.papirnictvipavlik.cz/content/images/product/original/39297.jpg>.

str. 34 a str. 73 – obrázek: *Nůžky*. In: ladasicistroje.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://www.ladasicistroje.cz/fotky39648/fotos/_vyr_78v5135r.jpg.

str. 34 a str. 73 – obrázek: *Lepidlo*. In: im9.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://im9.cz/iR/importprodukt-orig/f71/f7188bf91c817134183f435fbd13b833.jpg>.

str. 34 a str. 73 – obrázek: *Kružítko*. In: papirnictvipavlik.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.papirnictvipavlik.cz/content/images/product/default/31009.jpg>.

str. 34 a str. 73 – obrázek: *Štětec*. In: aurednik.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.aurednik.cz/files/aurednik/images/eshop/size4-15668145040904-215.png>.

str. 34 a str. 73 – obrázek: *Batoh*. In: im9.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://im9.cz/iR/importprodukt-orig/56d/56dc8e4df846463fccfa1bce1c88695b.jpg>.

str. 35 a str. 73 – obrázek: *Učebnice*. In: etaktik.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.etaktik.cz/UserFiles/Image/1492591228vejir-uvodni-1stupen.png>.

str. 35 a str. 73 – obrázek: *Sešit*. In: m.skolni-potreby.eu. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://m.skolni-potreby.eu/fotografie/max/sesit-a4-linkovany-544-40-listu-oxford-91537-0.jpg>.

str. 35 a str. 73 – obrázek: *Bačkory*. In: botickarna.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.botickarna.cz/soubory/zbozi/9005/big/5a54c3a06d880.jpg>.

str. 35 a str. 73 – obrázek: *Pantofle*. In: im9.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://im9.cz/iR/importprodukt-orig/504/504c2fe77c718f9ba99b6e1822a34cf8--mmf250x250.jpg>.

str. 35 a str. 73 – obrázek: *Rozvrh hodin*. In: i.ibb.co. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://i.ibb.co/Sf68pHS/rozvrh-hodin-1.jpg>.

str. 35 a str. 73 – obrázek: *Zvýrazňovač*. In: i.actva.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://i.actva.cz/i/1/1/7f3/497f3/600x600/IqPeQx_600x600_f3fbfc5ef1191d77.jpg.

str. 35 a str. 74 – obrázek: *Křída*. In: rafoshop.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://www.rafoshop.cz/data/product/1024_1024/568035.jpg.

str. 35 a str. 74 – obrázek: *Ořezávatko*. In: ivj.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://www.ivj.cz/pic_zbozi/60304014.jpg.

str. 35 a str. 74 – obrázek: *Mapa*. In: img.mapycz.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://img.mapycz.cz/images/cr_oz.jpg.

str. 38 a str. 76 – obrázek: *Školní třída*. In: thumbs.dreamstime.com. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://thumbs.dreamstime.com/b/teacher-blackboard-children-school-desks-classroom-cartoon-vector-illustration-school-classroom-blackboard-123649638.jpg>.

str. 39 a str. 77 – obrázek: *Český jazyk*. In: jdipracovat.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://www.jdipracovat.cz/wp-content/uploads/2018/10/3114_cesky_jazyk_archiv-cj_1.jpg.

str. 40 a str. 77 – obrázek: *Matematika*. In: gymnaziumtu.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.gymnaziumtu.cz/img/subject-text/yf48fcd39d.jpg>.

str. 40 a str. 77 – obrázek: *Anglický jazyk*. In: kaolaenglish.eu. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.kaolaenglish.eu/wp-content/uploads/2016/01/vyuka-anglictiny.jpg>.

str. 40 a str. 78 – obrázek: *Zeměpis*. In: m.skolni-potreby.eu. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://m.skolni-potreby.eu/clanky/svetelne-a-nesvetelne-globusy/img/gallery/globusy/sirius20_25_30.jpg.

str. 40 a str. 78 – obrázek: *Přírodopis*. In: benesovka.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://www.benesovka.cz/sites/default/files/IMG_2342.JPG.

str. 40 a str. 78 – obrázek: *Dějepis*. In: cdn.xsd.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://cdn.xsd.cz/original/0890581d68773f25baf6be0d41c13d8b.jpg>.

str. 40 a str. 78 – obrázek: *Hudební výchova*. In: 1gr.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: [https://1gr.cz/fotky/lidovky/09/033/gal/MTR29eea5_music_notes_for_graphic_design\[1\].jpg](https://1gr.cz/fotky/lidovky/09/033/gal/MTR29eea5_music_notes_for_graphic_design[1].jpg).

str. 41 a str. 78 – obrázek: *Výtvarka*. In: projektrubikon.info. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://www.projektrubikon.info/images/rubikon/katalog/kat_262/stredni/170306121321.png.

str. 41 a str. 78 – obrázek: *Tělesná výchova*. In: skolanapajedla.cz. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://sokolnapajedla.cz/wp-content/uploads/2020/10/ZT.png>.

str. 53 – obrázek: *Ukázka vyplněného rozvrhu hodin v elektronické podobě výukového materiálu číslo šest*. In: jamboard.google.com. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://jamboard.google.com/d/1VBKP5VQTtwFZvAh-HjkG200WzuSIFuVqN3XyY_Xc3RY/edit?usp=sharing.

str. 54 – obrázek: *Ukázka vyplněné tabulky v elektronické podobě výukového materiálu číslo šest*. In: jamboard.google.com. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://jamboard.google.com/d/1VBKP5VQTtwFZvAh-HjkG200WzuSIFuVqN3XyY_Xc3RY/edit?usp=sharing.

str. 55 – obrázek: *Ukázka vyplněné tabulky v elektronické podobě výukového materiálu číslo šest*. In: jamboard.google.com. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://jamboard.google.com/d/1VBKP5VQTtwFZvAh-HjkG200WzuSIFuVqN3XyY_Xc3RY/edit?usp=sharing.

Přílohy

Příloha č. 1: Výukový materiál č. 1

Cíl:

- Žák si osvojí slovní zásobu k tématu škola a školní pomůcky bez užití zprostředkovacího jazyka.
- Žák pojmenuje školní pomůcky.
- Žák reaguje se dokáže zeptat a odpovědět na otázku: *Máš/nemáš?*

Pomůcky:

- Nastříhané kartičky pro každou skupinu.

penál		pero	
vodové barvy		pastelky	
tužka		fixy	
voskovky		guma	

<p>pravítko</p>		<p>nůžky</p>	
<p>lepidlo</p>		<p>kružítko</p>	
<p>štětec</p>	 <p>4 6 8 10 12</p>	<p>batoh</p>	
<p>učebnice</p>		<p>sešit</p>	
<p>bačkory</p>		<p>pantofle</p>	
<p>rozvrh hodin</p>		<p>zvýrazňovač</p>	

<p>ořezávátko</p>		<p>mapa</p>	
<p>křída</p>			

Spojování párů⁴⁹

- Zadání: Spoj správný obrázek a slovo.

Pexeso⁵⁰

- Zadání: Otoč dvě kartičky a hledej správné dvojice.

Studijní kartičky⁵¹

- Zadání: Jeden žák ve skupině ukazuje. Další říkají, co vidí na obrázku. Kdo to řekl první, dostává bod.

⁴⁹ <https://learningapps.org/display?v=pvfgnep6n22>

⁵⁰ https://www.flippity.net/mg.php?k=1wkj5kvEoCk2BO_GjTgeCe2Lfg1bPfas9CkxASFZCr00

⁵¹ https://www.flippity.net/fc.php?k=1MaUtPaWKNi4ZQh2abVP_T677vZPplkkF5vdxnneAGNY

Příloha č. 2: Výukový materiál č. 2⁵²

Cíl:

- Žák si osvojí slovní zásobu k tématu školní třída.
- Žák popíše školní třídu.

Pomůcky:

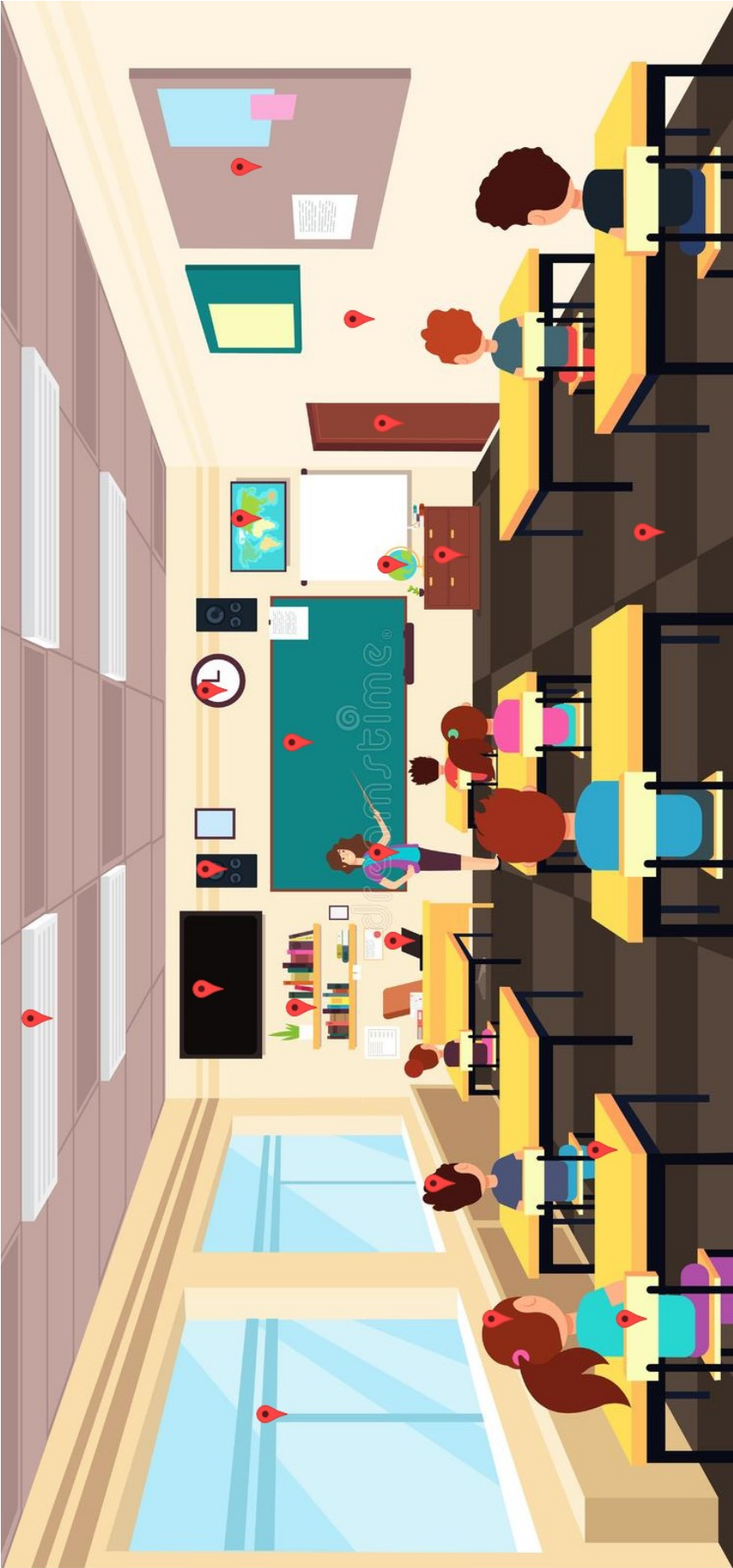
- Obrázek třídy a kartičky se slovy.
- Dle zvoleného způsobu práce lepicí páska.

dveře	globus	hodiny	lavice
mapa	notebook	nástěnka	okno
podlaha	polička	reproduktor	skříňka
světlo	tabule	televize	učitelka
zed'	židle	žák	žákyně

Zadání:

- Přiřaďte slova ke správným červeným bodům na obrázku.
- NEBO: Přilepte slova na správná místa ve třídě.
- Popište třídu.

⁵² <https://learningapps.org/display?v=pn2a467rc22>

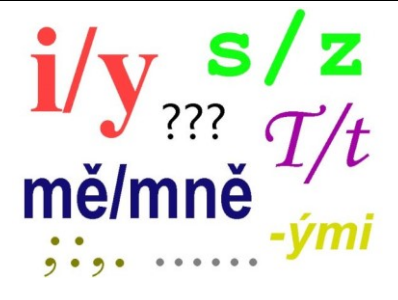

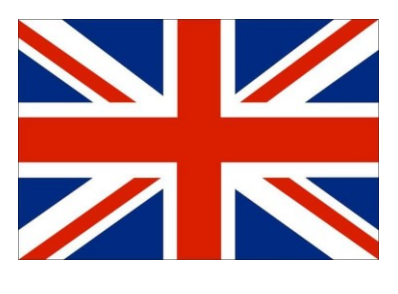
Příloha č. 3: Výukový materiál č. 3⁵³

Cíl:

- Žák porozumí rozvrhu hodin.
- Žák porozumí zkratkám názvů školních předmětů.
- Žák si osvojí názvy školních předmětů.
- Žák umí klást otázky a pojmenovat činnosti a aktivity provozované při určitých vyučovacích hodinách.
- Žák si upevní znalosti o časování sloves v přítomném čase.

Pomůcky:

- Nastříhané kartičky pro každou skupinu žáků.

	ČJL	český jazyk a literatura/čeština
	M	matematika
	AJ	anglický jazyk/angličtina

⁵³ <https://learningapps.org/display?v=p1k3yjp8522>

	<p>Z</p>	<p>zeměpis</p>
	<p>Př</p>	<p>přírodověda/ přírodopis</p>
	<p>D</p>	<p>dějepis</p>
	<p>HV</p>	<p>hudební výchova/hudebka</p>
	<p>VV</p>	<p>výtvarná výchova/výtvarka</p>
	<p>TV</p>	<p>tělesná výchova/tělocvik</p>

Zadání:

- Přiřaď obrázek, název předmětu a jeho zkratku.
- Rozdělte si kartičky. Ptejte se, kdo má kartičku, která vám chybí.
- Ptejte se, co děláte při češtině/matematice/tělocviku...

Příloha č. 4: Výukový materiál č. 4

Cíl:

- Žák si osvojí slovesa vyjadřující činnosti a aktivity odehrávající se ve školním prostředí.
- Žák si upevní znalosti o časování sloves.

Pomůcky:

- Nastříhané kartičky.

psát	číst	poslouchat	učit se
cvičit	jíst	pít	kreslit
skákat	běhat	sedět	zpívat
počítat	ukazovat	říkat	mluvit
obědvat	hlásit se	hledat	cvičit

Pantomima

- Zadání: Předved' význam slovesa napsaného na kartičce. Nemůžeš mluvit. Třída musí říct správné sloveso.

Příloha č. 5: Výukový materiál č. 5⁵⁴

Cíl:

- Žák si osvojí slovesa vyjadřující činnosti a aktivity odehrávající se ve školním prostředí.
- Žák si upevní znalosti o časování sloves.

Pomůcky:

- Tištěná podoba herních plánů, figurky, kostka.

START →	číst *	poslouchat	učit se
cvičit	jíst	pít	kreslit
skákat	běhat	začínat	zpívat
počítat	ukazovat	říkat	psát *
sedět	obědvat	hlásit se	hledat
CÍL	cvičit	končit	mluvit

Zadání:

- Dej figurky na políčko start. Hod' kostkou a řekni správný tvar slovesa, na které máš jít. Správný tvar slovesa → jdeš na dopředu. Špatný tvar slovesa → stojíš.
- Pravidla pro tvary sloves:
  - 1 = já
  - 2 = ty
  - 3 = on, ona, ono
  - 4 = my
  - 5 = vy
  - 6 = oni, ony, ona

⁵⁴ Ukázka elektronické podoby herního plánu vytvořené autorkou diplomové práce: https://jamboard.google.com/d/1SEARUBC3S3XMJFVPHYgZWt8TQ_lx4PgZGigPM3MztY/edit?usp=sharing

Příloha č. 6: Výukový materiál č. 6⁵⁵

Cíl:

- Žák čte s porozuměním.
- Žák popíše rozvrh hodin.
- Žák porozumí časovým údajům a vyjádří čas.
- Žák porozumí dokáže vyjádřit pořadí.
- Žák tvoří otázky a dokáže na otázky odpovídat.

Pomůcky:

- Vytisknutý pracovní list s výchozím textem, s předpřipraveným rozvrhem hodin, s otázkami ověřujícími porozumění textu a s tabulkami na vyvození pravidel pro vyjádření času a pořadí.

Zadání:

- Vyplňte si znovu materiál *Školní předměty*⁵⁶.
- Přečtěte si společně nahlas text.

Výchozí text:

- 1 *Aneta chodí do školy od září do června. V červenci a v srpnu má prázdniny a nechodí do školy. Aneta má **v pondělí** první a čtvrtou hodinu*
- 3 *češtinu. Druhou hodinu má matematiku. V 10 hodin má angličtinu. V 11:50 má tělocvik. Po tělocviku jde na oběd.*
- 5 ***V úterý** má Aneta v 8:00 matematiku. Při matematice počítá. Druhou hodinu má češtinu a třetí hodinu má přírodopis. Čtvrtou hodinu má*
- 7 *angličtinu. Potom jde na oběd. V úterý odpoledne ve 14 hodin má Aneta gymnastiku.*
- 9 ***Ve středu** ráno má Aneta dvě hodiny češtiny. Při češtině čte a píše. V 9:40 má Aneta každý den přestávku a svačí. Třetí hodinu má*

---

⁵⁵ Ukázka elektronické podoby herního plánu vytvořené autorkou diplomové práce: https://jamboard.google.com/d/1VBKP5VQTtwFZvAh-HjkG200WzuSIFuVqN3XyY_Xc3RY/edit?usp=sharing

⁵⁶ <https://learningapps.org/display?v=p1k3yjp8522>

11 *matematiku a čtvrtou hodinu tělocvik. Při tělocviku cvičí. Pátou hodinu jde na oběd. Ve 12:45 má ještě hudebku.*

13 **Ve čtvrtek** má Aneta angličtinu a přírodopis. Dopoledne má ještě češtinu a matematiku. V 11:50 jde na oběd. Odpoledne v 16 hodin má plavání.

15 **V pátek** má Aneta první hodinu češtinu. V 8:55 má matematiku. Potom má dvě hodiny výtvarky. Při výtvarce kreslí. Na oběd pátou hodinu. Večer

17 *ve 20 hodin jde do kina.*

V sobotu a v neděli není škola. Aneta je o víkendu doma.

Zadání:

- Prečtěte si text tiše znovu a vyplňte rozvrh hodin.

	1. hodina	2. hodina	3. hodina	4. hodina	5. hodina	6. hodina
	8:00 – 8:45	8:55 – 9:40	10:00 – 10:45	10:55 – 11:40	11:50 – 12:35	12:45 – 13:30
pondělí						
úterý						
středa						
čtvrtek						
pátek						

Zadání:

- Odpověz na otázky k textu:
  - 1) V kolik hodin začíná Anetě první vyučovací hodina?
  - 2) Kdy má Aneta výtvarku?
  - 3) Kolik hodin češtiny má Aneta?
  - 4) Kdy má Aneta tělocvik?
  - 5) V kolik hodin Aneta svačí?

- 6) Chodí Aneta do školy o víkendu?
- 7) Kdy má Aneta gymnastiku?
- 8) Co dělá Aneta při matematice?
- 9) Co dělá Aneta při češtině?
- 10) Co dělá Aneta ve čtvrtek odpoledne?
- 11) Kdy jde Aneta do kina?

- Najdi v textu odpovědi na otázku:

V kolik hodin?

- Najdi v textu odpovědi na otázku:

Kolikátou hodinu?

- Ptej se spolužáků a popiš vlastní rozvrh hodin. Otázky mohou být například: *Co máš v pondělí v 8 hodin? Kdy máš tělocvik? V kolik hodin jdeš na oběd? Co děláš odpoledne? Co děláš při hudebce v úterý?*